

Nezaměstnanost absolventů škol se středním a vyšším odborným vzděláním – 2012

Ing. Jeny Burdová
Ing. Daniela Chamoutová

Praha 2012

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

OBSAH

1. Úvodní poznámky	3
2. Nezaměstnanost absolventů škol po nástupu hospodářské krize	5
3. Počty absolventů škol, počty nezaměstnaných absolventů škol, míra nezaměstnanosti absolventů škol	8
Počty absolventů škol	8
Celkový počet nezaměstnaných absolventů škol a jeho podíl na celkové nezaměstnanosti v zemi	9
Počty nezaměstnaných absolventů škol a problém definice absolventa – uchazeče o zaměstnání	11
Míra nezaměstnanosti absolventů škol	12
Míra nezaměstnanosti absolventů škol a úroveň dosaženého vzdělání	14
4. Struktura nezaměstnaných absolventů z hlediska úrovně vzdělání	15
Nezaměstnanost čerstvých absolventů škol	16
Nezaměstnanost absolventů středního vzdělání s výučním listem (kategorie E, H)	17
Nezaměstnanost absolventů středního vzdělání s výučním listem (kategorie H)	19
Nezaměstnanost absolventů nižšího středního vzdělání s výučním listem (kategorie E)	22
Nezaměstnanost absolventů středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem (kategorie vzdělání L/0)	24
Nezaměstnanost absolventů nástavbového vzdělání (kategorie vzdělání L/5)	26
Nezaměstnanost absolventů středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou (kat. M)	28
Nezaměstnanost absolventů vyššího odborného vzdělání (kategorie vzdělání N)	30
5. Struktura nezaměstnaných absolventů z hlediska profesní skladby	33
6. Nezaměstnanost ekonomicky aktivního obyvatelstva a mladých lidí z hlediska vzdělání	37
7. Závěr	39
Seznam oborů vzdělání podle skupin oborů	42

Projekt je financován Evropským sociálním fondem a rozpočtem České republiky.

Nezaměstnanost absolventů škol se středním a vyšším odborným vzděláním – 2012

Ing. Jeny Burdová, Ing. Daniela Chamoutová

Vydal Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, Praha 2012

Korektura: informační středisko odborného vzdělávání

1. Úvodní poznámky

Národní ústav pro vzdělávání (dříve Národní ústav odborného vzdělávání) již mnoho let každoročně připravuje zprávu o nezaměstnanosti absolventů středních škol se snahou podávat co nej přesnější informace o jejím stavu a vývoji. Pozornost je věnována zejména zachycení vývojových řad, možnosti srovnávání nových údajů s předchozími lety a porovnávání situace v jednotlivých kategoriích vzdělání.

Při statistickém sledování počtu nezaměstnaných absolventů škol se vychází z **definice** vymezené zákonem o zaměstnanosti (zákon č. 1/1991 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů), podle níž patří mezi absolventy – uchazeče o zaměstnání pouze ti nezaměstnaní absolventi, u nichž od úspěšného ukončení studia **uplynuly nejvýše dva roky**. Tato definice je pro účely statistického sledování plošně používána od roku 2005, bez ohledu na pozdější legislativní změny ve vymezení skupin ohrožených nezaměstnaností. Používání jednotné definice všemi regionálními pracovišti Úřadu práce zajišťuje jak vzájemnou porovnatelnost, tak také kontinuitu časových řad.

Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ze dne 13. května 2004, již **pojem absolvent – uchazeč o zaměstnání nedefinuje**, ale vyčleňuje uchazeče, kterým je potřeba věnovat zvýšenou péči při zprostředkování zaměstnání. Až do roku 2008 do této skupiny patřili absolventi středních škol v rámci kategorie „fyzické osoby do 25 let věku“. Samostatně byli uváděni pouze absolventi vysokých škol po dobu 2 let po úspěšném ukončení studia, nejdéle však do 30 let věku. Po novele zákona o zaměstnanosti,¹ **kteřá vstoupila v platnost 1. ledna 2009, již absolventi celkově nejsou vnímáni jako riziková skupina**, která by měla mít ztížený přechod na trh práce. **Zvýšená péče je od ledna 2009 věnována pouze mladým lidem do 20 let věku, což odpovídá maximálně době 2 let po ukončení středního vzdělání.**

Důsledky novely zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti (platné od 1. 1. 2009) pro absolventy škol:

Zvýšená péče při zprostředkování zaměstnání je poskytována mladým lidem pouze do 20 let věku (dříve do 25, u vysokoškoláků do 2 let od absolvování, nejdéle však do 30 let věku).

Doba studia (soustavné přípravy na budoucí povolání) se již nezapočítává do náhradní doby zaměstnání (do roku 2008 se studium započítávalo jako náhradní doba zaměstnání v délce 6 měsíců).

Za **dlouhodobě nezaměstnaného** je považován uchazeč o zaměstnání, který je veden v evidenci déle než 5 měsíců (dříve déle než 6 měsíců).

S uchazečem o zaměstnání, který je veden v evidenci nepřetržitě **déle než 5 měsíců**, vypracovává Úřad práce **individuální akční plán** ke zvýšení možnosti uplatnění uchazeče o zaměstnání na trhu práce. Uchazeč o zaměstnání je povinen poskytnout součinnost Úřadu práce při vypracování individuálního akčního plánu, jeho aktualizaci a vyhodnocování v termínech stanovených Úřadem práce a plnit podmínky v něm stanovené. Odmítnutí uzavření individuálního akčního plánu nebo jeho neplnění ze strany uchazeče o zaměstnání je důvodem ukončení evidence (sankce 6 měsíců). (Dříve byl individuální akční plán zakotven pouze jako možnost, nyní je s nezaměstnanými evidovanými déle než 5 měsíců vypracováván vždy.)

Ve statistickém sledování jsou nadále ze strany úřadů práce a MPSV vykazovány **počty absolventů škol – uchazečů o zaměstnání**,² a to všech **do dvou let po ukončení školy**. Ke změně došlo i ve sledování **dlouhodobě nezaměstnaných uchazečů o zaměstnání**

¹ Zákon číslo **382/2008 Sb.** novelizuje od 1. 1. 2009 zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

² Ve všech údajích o počtech absolventů škol – uchazečů o zaměstnání jsou zahrnováni pouze absolventi denní formy vzdělávání.

(a tedy i absolventů škol), kdy jsou za dlouhodobě nezaměstnané považováni uchazeči o zaměstnání, kteří jsou **v evidenci déle než pět měsíců**.

Snaha o získání co nejuvýstižnějšího ukazatele – **míry nezaměstnanosti absolventů** – vedla k rozšíření statistického sledování v této oblasti. Kromě celkového počtu vycházejícího ze všech evidovaných uchazečů o zaměstnání jsou sledovány i počty absolventů – uchazečů o zaměstnání, kteří jsou „**disponibilní**“,³ a údaje o **počtech „čerstvých“ absolventů – uchazečů o zaměstnání**, tj. absolventů pouze z uplynulého školního roku. V předkládané zprávě je v kapitole 3 problematika monitorování počtu nezaměstnaných absolventů a míry nezaměstnanosti vysvětlena podrobněji.

Předem je nutné zdůraznit, že jako stěžejní údaje byly v této publikaci použity **počty „čerstvých“ absolventů – uchazečů o zaměstnání a hodnoty míry nezaměstnanosti „čerstvých“ absolventů, tedy absolventů, kteří své studium ukončili převážně v červnu 2011**. Tyto údaje jsou nejkorektnějším vyjádřením o nezaměstnanosti absolventů škol, protože nejsou zkresleny ani rozdílnými definicemi absolventů – uchazečů o zaměstnání, ani situací absolventů po uplynutí jednoho roku. V kapitole 4 jsou uváděny hodnoty míry nezaměstnanosti čerstvých absolventů – uchazečů o zaměstnání k 30. dubnu 2012 – podle skupin oborů v rámci jednotlivých kategorií vzdělání. V podrobnějším členění dle jednotlivých oborů vzdělání je míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů k dispozici v Informačním systému o uplatnění absolventů škol na trhu práce (ISA) na www.infoabsolvent.cz, v sekci Absolventi a trh práce, v tématu Zaměstnanost a nezaměstnanost na dynamické stránce **Míra nezaměstnanosti absolventů podle oborů vzdělání**.

Doplňkově jsou v kapitole 6 prezentována data Výběrového šetření pracovních sil 2011 týkající se nezaměstnanosti ekonomicky aktivního obyvatelstva a mladých lidí z hlediska vzdělání.

Čtenáře je třeba upozornit na fakt, že v letošním roce, vlivem přechodu Úřadu práce a MPSV na nový software, nebyly statistiky nezaměstnaných čerstvých absolventů k dispozici v obvyklém termínu. Dalším zkreslujícím faktorem bylo zavedení státní maturitní zkoušky, v jehož důsledku se přibližně 15 procentům maturantů nepodařilo úspěšně absolvovat. V případě, že se zaevidovali jako uchazeči o zaměstnání, nejsou již vykazováni jako absolventi. **Vypočtené míry nezaměstnanosti čerstvých absolventů škol pro kategorie vzdělání a skupiny oborů vzdělání jsou proto za duben 2012 méně přesné než obvykle**.

Uvedené nepřesnosti mohou způsobit **určité zkreslení v časových řadách**, kde potvrzením trendů budou až data příštího roku, na druhé straně je zřejmé, že **vzájemné porovnávání míry nezaměstnanosti mezi skupinami oborů v daném roce tím ovlivněno není**. Větší opatrnost je však potřebné projevovat při posuzování případů s malými počty absolventů, což ostatně platilo i v jiných letech.

V této publikaci nadále nejsou prezentovány údaje za čerstvé absolventy vysokých škol, které zde byly doposud doplňkově uváděny. Rovněž zde nejsou prezentovány míry nezaměstnanosti čerstvých absolventů škol v krajích z hlediska vzdělanostní a oborové struktury. Důvodem je aktuální nedostupnost dostatečně statisticky spolehlivých dat v takto podrobném členění, která by věrohodně zachycovala současnou situaci těchto absolventů na trhu práce.

³ Jde o uchazeče o zaměstnání, kteří mohou bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa, tj. evidovaní nezaměstnaní, kteří nemají žádnou objektivní překážku pro přijetí do nového zaměstnání. Údaj o disponibilních absolventech zahrnuje absolventy škol, kteří dokončili studium v posledních dvou letech.

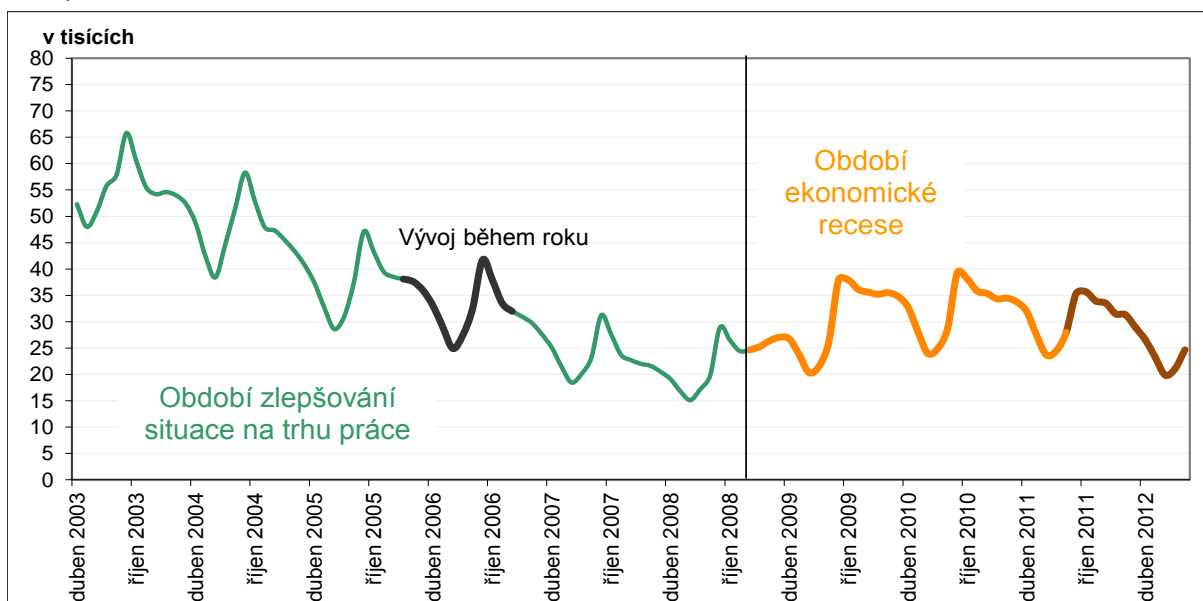
2. Nezaměstnanost absolventů škol po nástupu hospodářské krize

Nezaměstnanost absolventů škol je výrazně ovlivněna celkovou ekonomickou situací v zemi, celkovou nezaměstnaností, stavem nabídky volných pracovních míst a vztahem mezi poptávkou a nabídkou po pracovních silách. Důležitou roli rovněž sehrává vzdělanostní a oborová struktura absolventů škol.

Absolventi vždy tvořili jednu z rizikových skupin ekonomicky aktivních obyvatel, která se hůře uplatňuje na trhu práce.⁴ Vůči ostatním uchazečům o zaměstnání jsou znevýhodněni nedostatkem praxe, chybějícími pracovními návyky a minimem zkušeností. Přesto, že se v období před nástupem hospodářské krize a následné recese jejich situace výrazně zlepšila, byla a stále je míra nezaměstnanosti absolventů škol vyšší než celková míra nezaměstnanosti v ekonomice.

V České republice míra nezaměstnanosti od svého **vrcholu v devadesátých letech** rok od roku postupně **klesala až na téměř zanedbatelnou úroveň v polovině roku 2008**. V nízké míře nezaměstnanosti absolventů, která byla zaznamenána ve statistikách vycházejících z dat k 30. dubnu 2008, se projevil několik let trvajícím velkým zájmem zaměstnavatelů o absolventy technických oborů i postupně se zvyšující počet absolventů přecházejících do terciárního vzdělávání. Podniky ochotněji přijímaly absolventy, míra nezaměstnanosti absolventů škol se začala přibližovat míře nezaměstnanosti lidí s praxí. Řada firem a oborových svazů si stěžovala na nedostatek kvalifikovaných pracovních sil, nedostatek absolventů učebních oborů. Nedostatek kvalifikovaných pracovních sil se stal limitujícím faktorem pro rozvoj řady strojírenských a stavebních firem. Firmy se začaly aktivněji zapojovat do vzdělávacího procesu a řada z nich navázala užší spolupráci se školami (formou organizování praxí pro učně, poskytnutím moderního technického vybavení pro praktický výcvik ve školách, organizováním exkurzí a účastí na dnech otevřených dveří a veletrzích pracovních příležitostí), či přímo podpořila učně v určitých oborech, aby získala potenciální zaměstnance pro doplnění stavu zaměstnanců a náhradu zkušených pracovníků odcházejících do důchodu.

Obrázek 2.1 Vývoj počtu nezaměstnaných absolventů škol a mladistvých (duben 2003–srpen 2012)

⁴ Novelou zákona o zaměstnanosti (platnou od ledna 2009) jsou do rizikové skupiny nezaměstnaných, kterým je nutné věnovat zvýšenou péči při zprostředkovávání zaměstnání, řazeni pouze mladí lidé do 20 let věku. (Ještě v roce 2008 náležela zvýšená péče všem mladým do 25 let věku a absolventům vysokých škol do 30 let, nejdéle však 2 roky od úspěšného ukončení studia.)

Na snižování nezaměstnanosti absolventů v letech 2003–2008 měla vliv především zlepšující se ekonomická situace ČR. Tempo růstu HDP České republiky bylo stabilní a v porovnání s vyspělými členskými státy Evropské unie i velmi rychlé (zhruba dvojnásobné oproti průměru EU 15). Vznikaly desetitisíce nových pracovních míst, především ve zpracovatelském průmyslu, díky přílivu zahraničních investic. Značný podíl na statistickém snižování počtu nezaměstnaných absolventů měly rovněž: **změna metodiky** jejich sledování (změna definice absolventa – uchazeče o zaměstnání⁵) a **legislativní změna v nároku na podporu v nezaměstnanosti u absolventa**,⁶ vliv mělo i **zrušení základní vojenské služby**. Dalším příznivým jevem bylo **rozšíření nabídky terciárního vzdělávání**, díky němuž absolventi mají v posledních letech více možností pokračovat ve studiu.

Tento příznivý vývoj se však náhle změnil s nástupem **ekonomické krize**, která měla za následek prudký pokles tempa hospodářského růstu. To se během zimy 2008/9 zpomalilo natolik, že řada firem musela přejít k propouštění zaměstnanců, aby udržela svou pozici na trhu v době počínající ekonomické krize. Úřady práce zaznamenaly prudký nárůst počtu registrovaných nezaměstnaných. Ekonomický zvrat se zřetelně projevil rovněž v počtech nezaměstnaných absolventů, které měly do té doby po dobu šesti let klesající tendenci. **Nástupem ekonomické krize (čili od podzimu 2008) byl pravidelný cyklický vývoj počtu nezaměstnaných absolventů narušen.**

Příchod ekonomické krize potvrdil, že **nelze přizpůsobovat vzdělávací nabídku a směřovat žáky základních škol do konkrétních oborů podle aktuálních potřeb trhu práce** a dle ekonomické situace. Důležité je umožnit žákům studovat obory, o které se sami zajímají a pro něž mají nejlepší předpoklady. V případě přílišné snahy o ovlivnění vzdělanostní struktury z pozice státu striktními omezeními by hrozil problém větší míry neshody mezi vystudovaným oborem vzdělání a skutečně vykonávaným zaměstnáním, který by se projevil nárůstem požadavků na rekvalifikace a tím i vyšší potřebou prostředků ze státního rozpočtu. Je zřejmé, že stát nemůže za podnikatelskou sféru rozhodovat a ovlivňovat vzdělanostní strukturu, zejména odborného vzdělávání, neboť potřeba kvalifikované pracovní síly úzce souvisí s jejími podnikatelskými záměry, především dlouhodobými. Doporučení pro vzdělávací politiku, vyplývající z aktuální situace, je v první řadě přizpůsobovat vzdělávací systém tak, aby produkoval absolventy široce uplatnitelné na trhu práce, flexibilní, samostatné, vybavené co nejširším okruhem kompetencí, zejména pak klíčových⁷ (přenositelných), schopné a ochotné se dále vzdělávat. Dalším doporučením je podpořit možnosti zájemců o zvýšení úrovně dosaženého vzdělání zvětšením prostupnosti vzdělávacího systému, rozšířením přístupu k terciárnímu vzdělávání a podporou celoživotního učení.

S přílivem nové vlny čerstvých absolventů škol v létě 2009 počty nezaměstnaných absolventů dramaticky stouply a vzhledem k nepříznivé situaci na trhu práce byl proces absorpce v té době mnohem pozvolnější než v předkrizových letech. Průběh absorpce absolventů v roce 2010 byl rovněž velmi pozvolný, ale přesto začal naznačovat příznivější vyhlídky. Údaje o nezaměstnanosti zatím poslední vlny čerstvých absolventů (2011) vypovídají o jisté stabilizaci absorpce. Přestože v jarních měsících roku 2012 došlo k podstatnému zlepšení, **situace letošních absolventů** (kteří na trh práce přicházejí v letních měsících) **pravděpodobně není jednoduchá.**

Z porovnání zářijových hodnot za roky 2010 a 2011 by se mohlo zdát, že se situace zlepšuje, avšak přílišný optimismus není zcela na místě. Zdánlivý úspěch je spíše odrazem **kombinace několika faktorů**, a to zejména **demografického vývoje** (pokles celkového počtu absolventů), **rozšiřujícího se přístupu k terciárnímu vzdělávání**, který vede ke

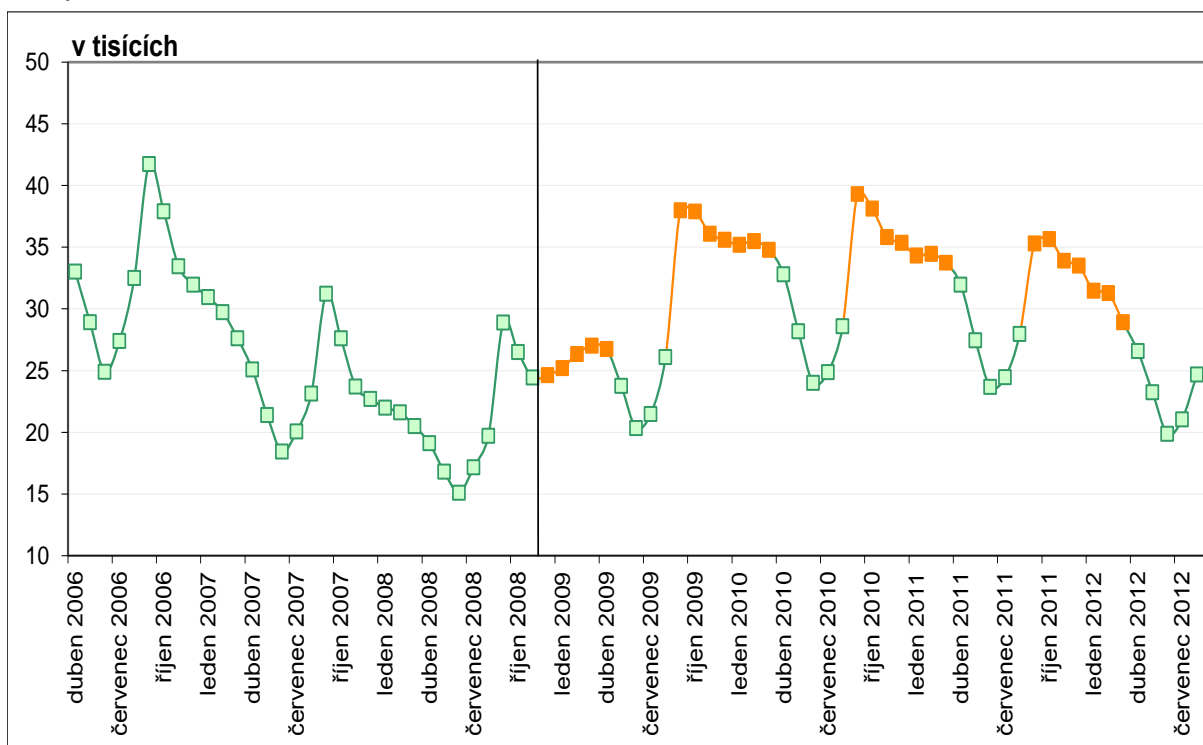
⁵ Tento faktor ovlivňoval počty nezaměstnaných absolventů do roku 2005.

⁶ Podpora může být přiznána pouze uchazečům o zaměstnání, kteří v posledních třech letech vykonávali zaměstnání nebo jinou výdělečnou činnost alespoň 6 měsíců, tzn. že absolventi ztratili automatický nárok na podporu v nezaměstnanosti.

⁷ Mezi klíčové kompetence patří komunikační dovednosti, schopnost práce s informacemi, s výpočetní technikou, jazykové znalosti, ochota učit se a celá řada sociálních kompetencí (schopnost řešit problém, rozhodovat se, nést zodpovědnost, být adaptabilní a flexibilní, schopnost týmové práce a schopnost vést).

zvyšování podílu absolventů pokračujících ve studiu, a zavedení státní maturitní zkoušky na jaře 2011.

Obrázek 2.2 Vývoj počtu nezaměstnaných absolventů škol a mladistvých (duben 2006–srpen 2012)

Při porovnávání počtu nezaměstnaných absolventů v roce 2011 s předchozím rokem je nutné si uvědomit, že zavedení státní maturitní zkoušky na jaře 2011 mělo vliv na data týkající se počtu absolventů a počtu nezaměstnaných absolventů – “maturantů” všech kategorií vzdělání (K, M, L/0, L/5). Mladí lidé, kterým se nepodařilo studium úspěšně ukončit složením státní maturitní zkoušky, začali mít značné potíže s nalezením pracovního uplatnění. Někteří setrvali ve školském systému (opakováním ročníku, přestupem do méně náročného oboru), mnozí se stali nezaměstnanými pracovníky. **Ti, kteří se přihlásili k evidenci na úřadech práce, nejsou vykazováni mezi nezaměstnanými absolventy, neboť je za absolventy střední školy nebylo možné považovat.** Statut absolventa získají jen ti, kteří studia střední školy úspěšně dokončili a jsou maximálně 2 roky po úspěšném ukončení studia. Pokud je lhůta dvou let od úspěšného ukončení základní školy překročena a státní maturitní zkouška nebyla úspěšně složena, stávají se mladí lidé ve většině případů pracovníky (nikoli absolventy) se základním vzděláním. Vezmeme-li v úvahu, že maturitní zkouškou neprošli spíše slabší žáci, u kterých bychom mohli předpokládat, že by se mezi nezaměstnanými absolventy ocitli spíše než tzv. jedničkáři, přibyla v letošním roce velká skupina nezaměstnaných mladých lidí bez praxe a pouze se základním vzděláním (resp. s vyučením v případě studentů nástavbových oborů). Podle údajů MŠMT z celkového počtu žáků maturitních ročníků v roce 2011 neuspělo i po opravných zkouškách nebo zkoušky vůbec nekonalo celkem 14,4 %, což představuje asi 13 000 žáků.

3. Počty absolventů škol, počty nezaměstnaných absolventů škol, míra nezaměstnanosti absolventů škol

K pochopení problematiky nezaměstnanosti absolventů škol a jejího monitorování je třeba se seznámit se základními pojmy a faktory, které s tímto tématem neodmyslitelně souvisejí. V rámci této kapitoly je proto věnována pozornost ukazatelům nezaměstnanosti absolventů škol a faktorům, které nezaměstnanost absolventů škol ovlivňují.

Počty absolventů škol

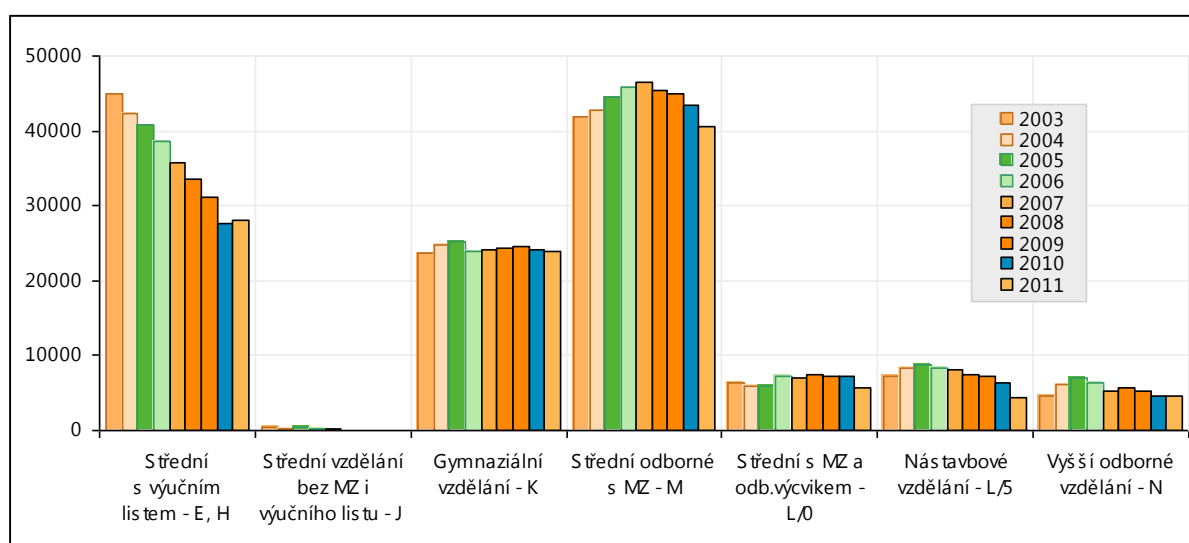
Počty absolventů škol byly uváděny ve statistických výkazech zpracovávaných Ústavem pro informace ve vzdělávání, nyní MŠMT, přičemž sběr údajů se provádí každoročně na podzim. Vývoj počtů absolventů ovlivňuje jak počty nezaměstnaných absolventů, tak následně i míry nezaměstnanosti absolventů.

Do roku 2003 byly nejvyšší počty absolventů zaznamenávány u absolventů oborů středního vzdělání s výučním listem. V následujících letech snižující se počet těchto absolventů a naopak zvyšující se počet absolventů oborů středního odborného vzdělání s maturitou vedl postupně ke změně ve struktuře absolventů středních škol. **Od roku 2004 jsou až do současnosti vykazovány nejvyšší počty absolventů u oborů středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou.**

Celkový počet absolventů (žáků) středních škol se vlivem demografického vývoje populace neustále snižuje (viz tabulka 3.1). **Z dlouhodobého hlediska je pokles počtu absolventů patrný u většiny kategorií vzdělání. Výjimkou jsou pouze absolventi gymnaziálního vzdělávání,** kteří jsou systematicky připravováni pro studium na vyšších odborných a vysokých školách.

V roce 2011 ukončilo denní studium celkem 102 601 absolventů středních škol.⁸ Největší počet představovali absolventi oborů středního odborného vzdělání s maturitou (40 679). S téměř třináctitisícovým odstupem následovali absolventi oborů středního vzdělání s výučním listem (27 972). Třetí nejpočetnější skupinu tvořili absolventi gymnázií (23 862); dále pak následovali absolventi oborů středního odborného vzdělání s maturitou a odborným výcvikem (5 607), absolventi vyšších odborných škol – bez konzervatoří (4 657) a absolventi oborů nástavbového vzdělání (4 422). Tradičně nejnižší byl počet absolventů středního vzdělání bez maturity i výučního listu (59).

Obrázek 3.1 Přehled o počtech absolventů středních a vyšších odborných škol

⁸ Viz tab. 3.1 Celkem SŠ + L/5

Celkový počet absolventů středních škol byl v roce 2011 zhruba o šest tisíc nižší než v roce předchozím (pokles o 5,6 %). **Snížení počtu absolventů nastalo u absolventů středního vzdělání s maturitní zkouškou. Významným faktorem této situace bylo zavedení státní maturitní zkoušky na jaře 2011**, která vedla k nižší úspěšnosti maturantů u závěrečných zkoušek (více viz kap. 2). Opatření se nejmarkantněji odrazilo na absolventech kategorie vzdělání L/0 (absolventi středního odborného vzdělání s maturitou a odborným výcvikem) a L/5 (absolventi nástavbového vzdělání). Počty absolventů středního vzdělání s výučním listem se de facto nezměnily.

Tabulka 3.1 Počty absolventů škol 2003–2011

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Střední s výučním listem - E, H	45 048	42 421	40 752	38 559	35 802	33 547	31 082	27 558	27 972
Střední vzdělání bez MZ i výučního listu - J	429	322	340	205	112	63	57	46	59
Gymnaziální vzdělání - K	23 659	24 694	25 309	24 001	24 193	24 284	24 499	24 198	23 862
Střední odborné s MZ - M	41 987	42 687	44 581	45 872	46 511	45 298	44 980	43 372	40 679
Střední s MZ a odb.výcvikem - L/0	6 420	5 962	6 008	7 200	6 933	7 367	7 161	7 241	5 607
CELKEM	117 543	116 086	116 990	115 837	113 551	110 559	107 779	102 415	98 179
Nástavbové vzdělání - L/5	7 272	8 332	8 790	8 306	8 142	7 369	7 266	6 253	4 422
Vyšší odborné vzdělání - N	4 701	6 075	7 025	6 338	5 310	5 774	5 186	4 663	4 657

N - bez konzervatoří

Celkový počet nezaměstnaných absolventů škol a jeho podíl na celkové nezaměstnanosti v zemi

Počty nezaměstnaných absolventů jsou v obecné rovině dlouhodobě sledovány úřady práce a vykazovány MPSV v měsíčních statistikách nezaměstnanosti. Detailněji je tato cílová skupina dále monitorována v pololetních statistikách absolventů vždy k 30. září a k 30. dubnu příslušného roku. Hodnoty ze září jsou vždy vyšší, protože v této době dochází ke kumulaci nezaměstnaných absolventů. Hodnoty z dubna lépe zachycují situaci absolventů na trhu práce, neboť představují určitý rovnovážný stav, kdy v průběhu několika předchozích měsíců již došlo k absorpci absolventů z června předchozího roku trhem práce.

V této kapitole jsou používány celkové (měsíční) počty nezaměstnaných absolventů škol, zjišťované MPSV pro statistické účely. Jedná se o absolventy a mladistvé, kteří úspěšně ukončili studium v posledních dvou letech předcházejících okamžiku zjišťování.

Celkový počet nezaměstnaných absolventů (a rovněž i podíl počtu nezaměstnaných na celkové nezaměstnanosti) a jeho vývoj je ovlivněn řadou faktorů:

Úroveň celkové nezaměstnanosti, kdy absolventi škol jsou nepříznivým vývojem na trhu práce ohrožováni nezaměstnaností více než ostatní pracovníci a kdy rostoucí celková nezaměstnanost vede k rostoucí nezaměstnanosti absolventů, přičemž její úroveň je vždy vyšší než průměrná míra nezaměstnanosti.

Cyklem školního roku, kdy se počet absolventů hledajících práci každoročně začne zvyšovat v červnu s koncem školního roku. Svého maxima dosahuje v září, od října se postupně opět snižuje a minimální hodnoty dosahuje v dubnu a květnu.

Požadavkem několikaleté praxe ze strany zaměstnavatelů. Na rozdíl od ostatních absolventů škol na trhu práce nedisponují dostatečnými praktickými zkušenostmi.

V některých případech **nesprávnou volbou další vzdělávací cesty absolventů základní škol, způsobenou nesprávným odhadem budoucí situace na trhu práce nebo náhlým obratem v hospodářském vývoji zvoleného odvětví nebo oboru činnosti.**

Rozšířením nabídky terciárního vzdělávání, díky němuž absolventi mají v posledních letech více možností pokračovat ve studiu.

Demografickým vývojem, který znamená snižování počtu žáků a absolventů ve vzdělávací sféře.

Zavedením státní maturitní zkoušky, která způsobila pokles počtu absolventů s maturitní zkouškou.

Vývoj počtu nezaměstnaných absolventů v podstatě kopíruje ekonomický vývoj v ČR. Do roku 2008 se počet nezaměstnaných absolventů (stejně jako celkový počet nezaměstnaných) ztelně snižoval. Příkladem může být září 2006, kdy na úřadech práce bylo zaregistrováno 41 722 absolventů, zatímco o dva roky později v září 2008 - 28 885 nezaměstnaných absolventů. S příchodem hospodářské krize a následné recese se vážně omezil zájem zaměstnavatelů o absolventy škol, zejména o absolventy středního vzdělání s výučním listem, který byl v době vrcholící prosperity přímo enormní. Nastal výrazný pokles nabídky volných míst, který šance absolventů na získání pracovního uplatnění snížil. V následujících letech 2009 a 2010 docházelo k nárůstu počtu nezaměstnaných absolventů, např. září 2010 bylo evidováno 39 312 nezaměstnaných absolventů. Poslední dva roky data naznačují pokles počtu nezaměstnaných absolventů. Avšak tento fakt nelze bohužel jednoznačně vykládat jako zlepšení situace na trhu práce. Důvodem je zejména (již výše zmiňované) zavedení státní maturitní zkoušky na jaře 2011, které významně přispělo ke snížení počtu nezaměstnaných absolventů.

Tabulka 3.2 Počet nezaměstnaných absolventů včetně mladistvých (v tis.) a podíl absolventů na celkové nezaměstnanosti (v %) v jednotlivých měsících let 2006–2012

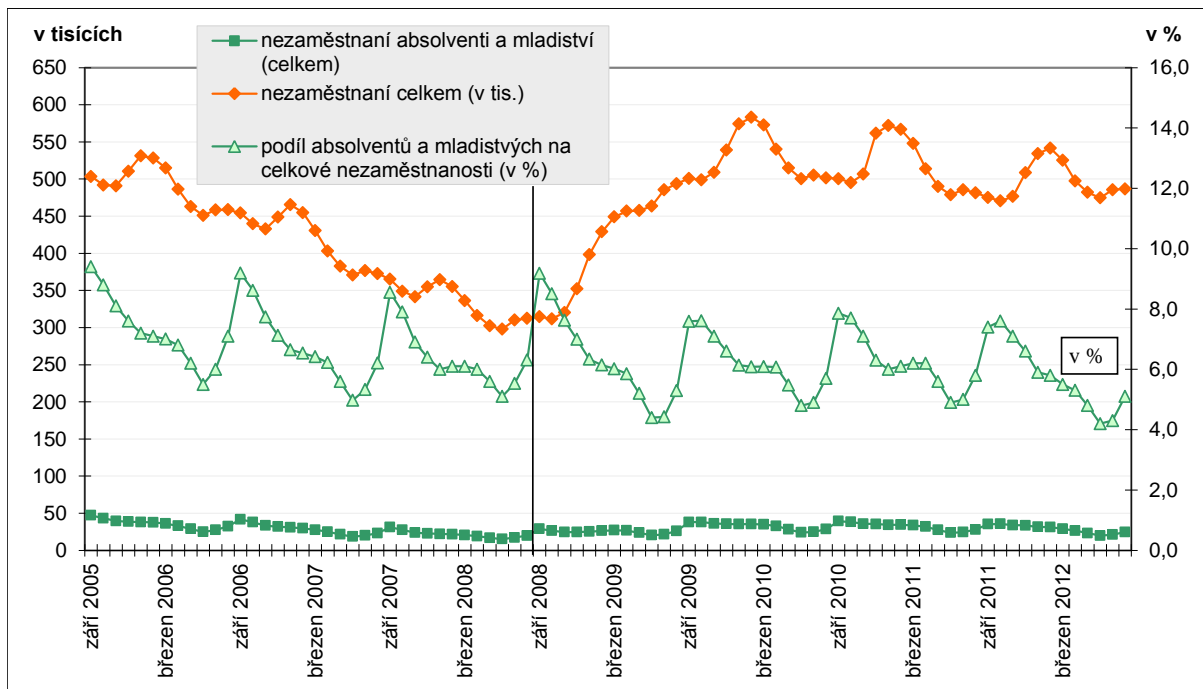
	Počet nezaměstnaných absolventů a mladistvých (v tisících)							Podíl absolventů a mladistvých na celkové nezaměstnanosti (v %)						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
leden	38,1	31,0	22,0	25,2	35,2	34,3	31,5	7,2	6,7	6,0	6,3	6,1	6,0	5,9
únor	37,6	29,7	21,6	26,4	35,5	34,5	31,3	7,1	6,5	6,1	6,1	6,1	6,1	5,8
březen	35,9	27,6	20,5	27,0	34,9	33,8	28,9	7,0	6,4	6,1	6,0	6,1	6,2	5,5
duben	33,0	25,1	19,1	26,7	32,8	32,0	26,6	6,8	6,2	6,0	5,9	6,1	6,2	5,3
květen	28,9	21,4	16,8	23,8	28,2	27,5	23,2	6,2	5,6	5,6	5,2	5,5	5,6	4,8
červen	24,9	18,4	15,1	20,3	24,0	23,7	19,9	5,5	5,0	5,1	4,4	4,8	4,9	4,2
červenec	27,4	20,1	17,2	21,5	24,9	24,5	21,0	6,0	5,3	5,5	4,4	4,9	5,0	4,3
srpen	32,5	23,1	19,7	26,1	28,6	28,0	24,7	7,1	6,2	6,3	5,3	5,7	5,8	5,1
září	41,7	31,2	28,9	38,0	39,3	35,3		9,2	8,6	9,2	7,6	7,9	7,4	
říjen	37,9	27,6	26,5	38,0	38,1	35,7		8,6	7,9	8,5	7,6	7,7	7,6	
listopad	33,4	23,7	24,4	36,1	35,8	33,9		7,7	6,9	7,6	7,1	7,1	7,1	
prosinec	32,0	22,7	24,6	35,6	35,4	33,5		7,1	6,4	7,0	6,6	6,3	6,6	
Průměr za celý rok	33,6	25,1	21,4	28,7	32,7	31,4		7,1	6,5	6,6	6,0	6,2	6,2	

	Počet nezaměstnaných absolventů a mladistvých (v tisících)							Podíl absolventů a mladistvých na celkové nezaměstnanosti (v %)						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
duben	33,0	25,1	19,1	26,7	32,8	32,0	26,6	6,8	6,2	6,0	5,9	6,1	6,2	5,3
září	41,7	31,2	28,9	38,0	39,3	35,3		9,2	8,6	9,2	7,6	7,9	7,4	
Průměr za celý rok	33,6	25,1	21,4	28,7	32,7	31,4		7,1	6,5	6,6	6,0	6,2	6,2	

Průměrný podíl absolventů na celkové nezaměstnanosti má z dlouhodobého pohledu v podstatě lehce klesající tendenci. V roce 2006 se absolventi podíleli na celkové nezaměstnanosti v průměru 7,1 %, o pět let později v roce 2011 - 6,2 %.

Následující obrázek ukazuje vývoj hodnot podílu absolventů a mladistvých na celkové nezaměstnanosti (v procentech) v posledních sedmi letech, zřejmé jsou i cyklické výkyvy v počtu nezaměstnaných absolventů (počty jsou udávány v tisících) a jejich odraz v hodnotách podílů.

Obrázek 3.2 Vývoj počtu nezaměstnaných absolventů, nezaměstnaných celkem a podílu absolventů na celkové nezaměstnanosti (září 2005–srpen 2012)

Počty nezaměstnaných absolventů škol a používané definice absolventa – uchazeče o zaměstnání

V současné době MPSV monitoruje tři ukazatele počtu nezaměstnaných absolventů.

1. „Všichni evidovaní absolventi – uchazeči o zaměstnání“

Mezi „absolventy – uchazeče o zaměstnání“ podle definice z roku 2005 používané MPSV již **pouze pro statistické účely** patří uchazeči o zaměstnání – fyzické osoby do 25 let věku, kteří mají nejvýše dva roky od ukončení školy, absolventi vysokých škol pak nejdéle do 30 let věku. **Data tohoto ukazatele byla prezentována v předchozích částech publikace.**

Zkušenosti ze zpracovávání dat o nezaměstnanosti absolventů získávaných na základě výše uvedených skutečností vedly od roku 2000 k produkci nových dat – počtu disponibilních nezaměstnaných absolventů a počtu nezaměstnaných „čerstvých“ absolventů (viz níže).

2. „Disponibilní“ nezaměstnaní absolventi

Počet disponibilních nezaměstnaných absolventů představuje počty „všech absolventů – uchazečů o zaměstnání“ očištěné o ty, kteří nemohou ihned nastoupit do zaměstnání.⁹

3. Nezaměstnaní „čerství“ absolventi

Nutnost korektnějšího porovnání míry nezaměstnanosti absolventů vedla k používání údajů zahrnujících nezaměstnané „čerstvé“ absolventy, mezi něž patří pouze ti, kteří

⁹ Jde o uchazeče o zaměstnání, kteří mohou bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa, tj. evidovaní nezaměstnaní, kteří nemají žádnou objektivní překážku pro přijetí zaměstnání. Za disponibilní se nepovažují uchazeči o zaměstnání ve vazbě, ve výkonu trestu, uchazeči v pracovní neschopnosti, uchazeči, kteří jsou zařazeni na rekvalifikační kurzy nebo uchazeči, kteří vykonávají krátkodobé zaměstnání, a dále uchazeči, kteří pobírají peněžitou pomoc v mateřství nebo kterým je poskytováno hmotné zabezpečení po dobu mateřské dovolené.

úspěšně ukončili školu v období od 1. května předcházejícího roku do 30. dubna roku zjišťování (tj. ti, kteří ukončili studium v uplynulých dvanácti měsících před okamžikem zjišťování a byli evidováni u Úřadu práce k 30. dubnu 2012).

Údaje o nezaměstnanosti absolventů zahrnující absolventy posledního roku („čerstvé“ absolventy) lze v současné době považovat za údaje nejhodnější pro posuzování situace absolventů škol, protože **tímto způsobem lze nejkorektněji stanovit míru nezaměstnanosti. Proto analýzy v dalších kapitolách této studie vycházejí z těchto hodnot.**

V následujících třech tabulkách jsou pro možnost porovnání zaznamenány všechny tři uvedené ukazatele podle kategorií vzdělání (dubnové hodnoty). Od roku 2008 jsou zde počty absolventů kategorie vzdělání L/0 a L/5 uváděny zvlášť.

Tabulka 3.3 Počet všech evidovaných nezaměstnaných absolventů

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Střední s výučním listem - E, H	11 296	7 074	4 463	8 178	10 073	8 970	7 505
Střední s MZ a odb. výcvikem - L/0	3 270	2 624	875	1 354	1 841	1 897	1 195
Nástavbové vzdělání - L/5			1 104	1 656	2 395	2 047	1 382
Střední odborné s MZ - M	7 928	5 877	4 349	5 902	7 514	7 823	5 950
Gymnaziální vzdělání - K	1 699	1 216	902	913	1 189	1 222	1 090
Vyšší odborné vzdělání - N	897	676	463	585	679	676	515

Tabulka 3.4 Počet disponibilních nezaměstnaných absolventů

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Střední s výučním listem - E, H	10 735	6 533	4 132	8 014	9 811	8 726	7 368
Střední s MZ a odb. výcvikem - L/0	2 972	2 284	795	1 307	1 766	1 840	1 186
Nástavbové vzdělání - L/5			977	1 602	2 274	1 964	1 352
Střední odborné s MZ - M	7 063	5 072	3 892	5 673	7 135	7 503	5 819
Gymnaziální vzdělání - K	1 544	1 093	837	890	1 142	1 181	1 082
Vyšší odborné vzdělání - N	812	590	415	566	647	637	507

Tabulka 3.5 Počet nezaměstnaných „čerstvých“ absolventů

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Střední s výučním listem - E, H	6 402	4 049	2 487	4 512	6 030	5 162	4 678
Střední s MZ a odb. výcvikem - L/0	2 069	1 726	523	776	1 214	1 161	695
Nástavbové vzdělání - L/5			652	965	1 577	1 291	780
Střední odborné s MZ - M	4 905	3 575	2 637	3 554	4 779	4 965	3 680
Gymnaziální vzdělání - K	1 118	768	615	587	735	781	739
Vyšší odborné vzdělání - N	678	443	316	392	462	438	367

V nejčerstvějších údajích za absolventy s výučním listem z 30. dubna 2012 je patrný důsledek mírného oživení situace na trhu práce. Přestože počet absolventů s výučním listem meziročně vzrostl, je jich bez zaměstnání méně než vloni. Na poklesu počtu nezaměstnaných maturantů se však podílí také nově zavedená státní maturitní zkouška.

Míra nezaměstnanosti absolventů škol

Nejčastěji prezentovanými ukazateli uplatnitelnosti absolventů škol jsou absolutní počty uchazečů o zaměstnání (nezaměstnaných absolventů) a míra nezaměstnanosti. Oba ukazatele lze považovat za velmi důležité.

Objektivní posouzení nezaměstnanosti absolventů by se mělo opírat především o hodnoty míry nezaměstnanosti absolventů.¹⁰ **Míra nezaměstnanosti absolventů** je dána

¹⁰ Někdy jsou uváděny pouze počty nezaměstnaných absolventů bez ohledu na množství absolventů, kteří se v odpovídajícím druhu přípravy či oboru připravují. To vede k tomu, že jsou jako problémové označovány ty skupiny oborů, ve kterých se připravují největší počty absolventů a kde jsou logicky i vysoké počty nezaměstnaných.

poměrem **počtu absolventů – uchazečů o zaměstnání** (nezaměstnaných absolventů) konkrétního druhu přípravy (kategorie vzdělání), skupiny oborů či oboru vzdělání k celkovému příslušnému **počtu absolventů** (tj. zaměstnaných, nezaměstnaných i pokračujících v dalším vzdělávání) v daném druhu přípravy (kategorii vzdělání), v dané skupině oborů či v daném oboru vzdělání. **Hodnota míry nezaměstnanosti vyjadřuje, kolik procent absolventů dané skupiny oborů zůstane bez zaměstnání.**¹¹

Míru nezaměstnanosti „čerstvých“ absolventů lze v současné době považovat za nejpřesnější dostupný ukazatel nezaměstnanosti absolventů.

Míra nezaměstnanosti disponibilních absolventů oproti míře nezaměstnanosti „čerstvých“ absolventů zachycuje i nezaměstnané absolventy, kteří ukončili studium před více než dvanácti měsíci.

Míra nezaměstnanosti všech absolventů (všichni absolventi – uchazeči o zaměstnání) je někdy používána pro zachování dlouhodobého časového porovnání. V následujících třech tabulkách jsou zaznamenány všechny tři uvedené ukazatele podle kategorií vzdělání (dubnové hodnoty).

Tabulka 3.6 Míra nezaměstnanosti „čerstvých“ absolventů

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Střední s výučním listem - E, H	15,7%	10,5%	6,9%	13,4%	19,4%	18,7%	16,7%
Střední s MZ a odb. výcvikem - L/0	14,0%	11,1%	7,5%	10,5%	17,0%	16,0%	12,4%
Nástavbové vzdělání - L/5			8,0%	13,1%	21,7%	20,6%	17,6%
Střední odborné s MZ - M	11,0%	7,8%	5,7%	7,8%	10,6%	11,4%	9,0%
Gymnaziální vzdělání - K	4,4%	3,2%	2,5%	2,4%	3,0%	3,2%	3,1%
Vyšší odborné vzdělání - N	9,1%	6,6%	6,0%	6,8%	8,9%	9,4%	7,9%

Tabulka 3.7 Míra nezaměstnanosti disponibilních absolventů

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Střední s výučním listem - E, H	12,9%	8,2%	5,6%	11,6%	15,2%	14,9%	13,3%
Střední s MZ a odb. výcvikem - L/0	10,2%	7,5%	5,6%	9,1%	12,2%	12,8%	9,2%
Nástavbové vzdělání - L/5			5,9%	10,3%	15,5%	14,5%	12,7%
Střední odborné s MZ - M	8,1%	5,6%	4,2%	6,2%	7,9%	8,5%	6,9%
Gymnaziální vzdělání - K	3,1%	2,2%	1,7%	1,8%	2,3%	2,4%	2,3%
Vyšší odborné vzdělání - N	5,8%	4,2%	3,6%	5,1%	5,9%	6,5%	5,4%

Tabulka 3.8 Míra nezaměstnanosti všech absolventů

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Střední s výučním listem - E, H	13,6%	8,9%	6,0%	11,8%	15,6%	15,3%	13,5%
Střední s MZ a odb. výcvikem - L/0	11,2%	8,7%	6,2%	9,5%	12,7%	13,2%	9,3%
Nástavbové vzdělání - L/5			6,7%	10,7%	16,4%	15,1%	12,9%
Střední odborné s MZ - M	9,1%	6,5%	4,7%	6,4%	8,3%	8,9%	7,1%
Gymnaziální vzdělání - K	3,4%	2,5%	1,9%	1,9%	2,4%	2,5%	2,3%
Vyšší odborné vzdělání - N	6,4%	4,8%	4,0%	5,3%	6,2%	6,9%	5,5%

Míra nezaměstnanosti absolventů maturitních oborů všech tří ukazatelů je v dubnu 2012 poněkud ovlivněna **zavedením státní maturitní zkoušky na jaře 2011**, která vedla k nižší úspěšnosti maturantů u maturity. Nižší počet absolventů se nerovnoměrně odrazil i ve snížení počtu nezaměstnaných absolventů středního vzdělání s maturitní zkouškou (důvody viz kap. 2). Při porovnání dubnových hodnot 2012 s předchozími roky je třeba si tedy uvědomit, že **míra nezaměstnanosti absolventů středního vzdělání s maturitní zkouškou je tedy poněkud snížena** (do jaké míry bohužel není zjištěitelné). Tato situace se

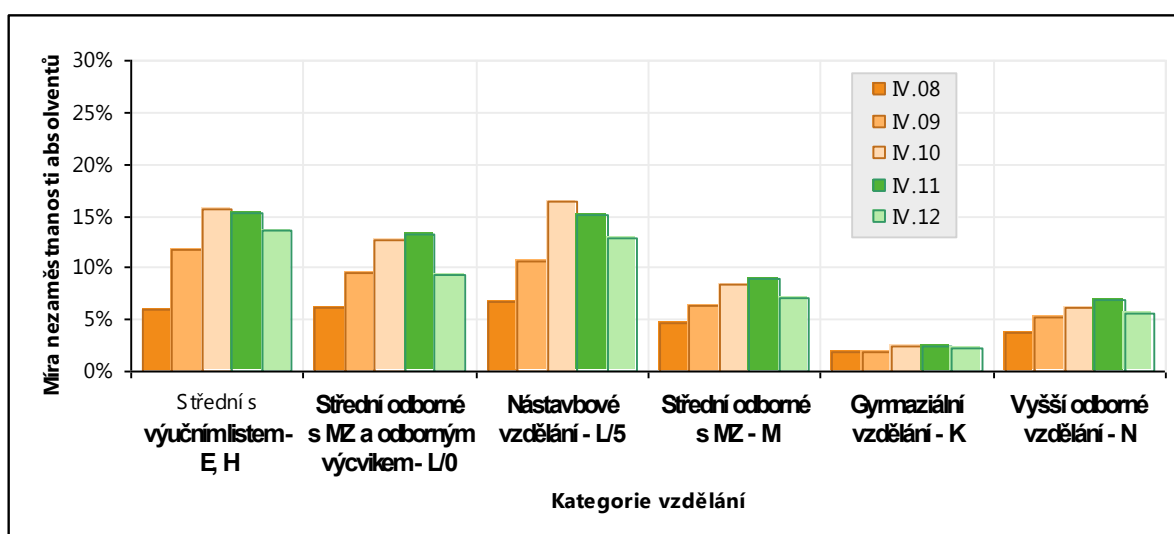
¹¹ Námitka, že jsou zahrnuti do propočtů i ti, kdo odcházejí studovat na vyšší odborné či vysoké školy, je oprávněná, nicméně stejným způsobem jsou ovlivněny i absolutní počty nezaměstnaných. Přesný počet absolventů, kteří skutečně přejdou na trh práce a získají nebo hledají pracovní uplatnění, je statisticky obtížně kvantifikovatelný.

projevila především u kategorie vzdělání L/0 (absolventi středního odborného vzdělání s maturitou a odborným výcvikem) a L/5 (absolventi nástavbového vzdělání).

Míra nezaměstnanosti absolventů škol a úroveň dosaženého vzdělání

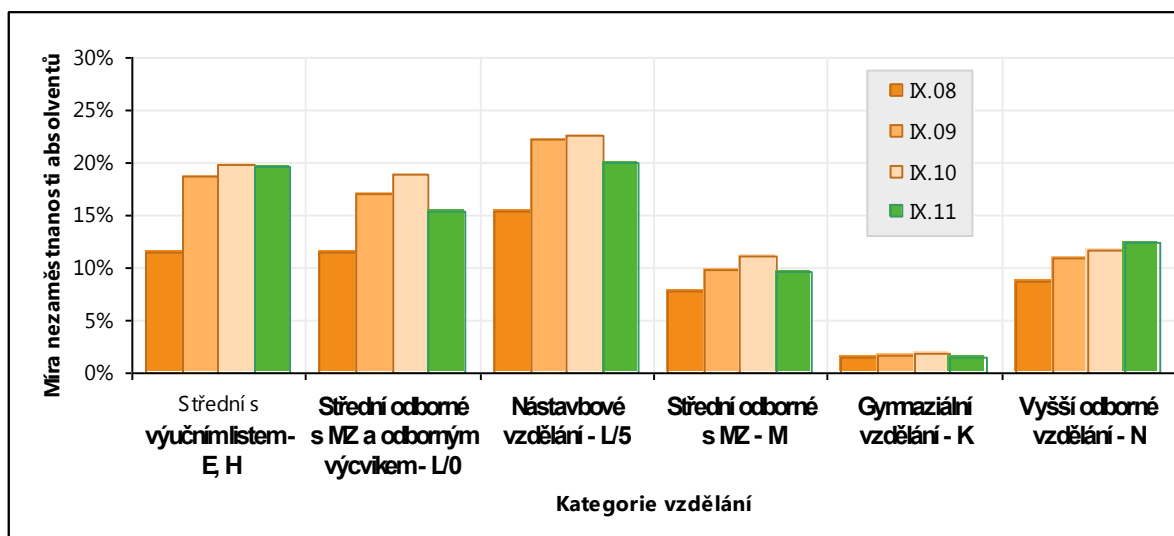
Srovnáme-li vyhlídky absolventů na uplatnění na trhu práce podle úrovně vzdělání, je jak v dlouholetém pohledu, tak i podle zkušeností z naprosté většiny evropských zemí zřejmé, že existuje **přímá závislost mezi úrovní vzdělání a možností získání zaměstnání**, naopak nepřímá závislost se ukazuje mezi úrovní vzdělání a mírou nezaměstnanosti. Tento vztah je zřejmý i z obr. 3.3 a 3.4, kde jsou uvedeny hodnoty míry nezaměstnanosti absolventů v dubnových a zářijových hodnotách. Postavení absolventů gymnázií je v tomto srovnání atypické, vzhledem k tomu, že téměř všichni přecházejí do terciárního vzdělávání.

Obrázek 3.3 Vztah míry nezaměstnanosti a úrovně dosaženého vzdělání (duben 2008–2012)

Jedná se o míru nezaměstnanosti absolventů, kteří ukončili studium v posledních dvou letech.

Obrázek 3.4 Vztah míry nezaměstnanosti a úrovně dosaženého vzdělání (září 2008–2011)

Jedná se o míru nezaměstnanosti absolventů, kteří ukončili studium v posledních dvou letech.

V dubnu tohoto roku dosahovala **míra nezaměstnanosti všech evidovaných absolventů** středního vzdělání s výučním listem 13,5 %, u absolventů nástavbového vzdělání 12,9 %, u absolventů středního odborného vzdělání s maturitou a odborným výcvikem 9,3 %, u absolventů středního odborného vzdělání s maturitou 7,1 %, u absolventů gymnázií 2,3 % a u absolventů vyšších odborných škol (včetně konzervatoří) 5,5 %.

4. Struktura nezaměstnaných absolventů z hlediska úrovně vzdělání

Podle platného školského zákona rozlišujeme absolventy škol na absolventy se základním, středním, vyšším a vysokoškolským vzděláním. Střední vzdělání se podle školského zákona člení pouze na tři stupně: „**střední vzdělání**“, kam spadají absolventi oborů dříve používaných kategorií vzdělávání (KKOV) D a J, „**střední vzdělání s výučním listem**“, kam se řadí absolventi kategorií E a H a „**střední vzdělání s maturitní zkouškou**“, kam náleží absolventi původních kategorií K, L/0, L/5 a M. Protože členění absolventů podle nového školského zákona je z pohledu analýz postavení absolventů na trhu práce příliš obecné, používáme pro naše účely poněkud podrobnější členění, odpovídající dále uvedeným kategoriím vzdělání:

Absolventi středního vzdělání s výučním listem – jde o absolventy učebních oborů, kteří se připravovali ve 3letých (téměř 90 %) nebo 2letých učebních oborech, po jejich absolvování získali výuční list; jsou připraveni pro uplatnění v dělnických a řemeslných profesích a pro převážně manuální a obslužné činnosti v oblasti služeb. V dalším textu a tabulkách pro tyto absolventy používáme označení „**absolventi středního vzdělání s výučním listem (kategorie vzdělání E, H)**“. Vzhledem k výrazným rozdílům v hodnotách míry nezaměstnanosti kategorií E a H jsou uváděny i jejich samostatné analýzy, kde jsou absolventi jednotlivých kategorií označeni jako „**absolventi nižšího středního vzdělání s výučním listem (kategorie vzdělání E)**“ a „**absolventi středního vzdělání s výučním listem (kategorie vzdělání H)**“.

Absolventi středního vzdělání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem – jde o absolventy, kteří se připravovali ve vzdělávacích programech odpovídajících dřívějším čtyřletým studijním oborům SOU, absolvováním získali maturitní vysvědčení, součástí jejich vzdělávání byl i odborný výcvik, takže jsou vlastně i vyučeni, i když výuční list nedostávají; jsou připraveni pro náročné dělnické práce nebo činnosti v oblasti služeb, mají předpoklady pro výkon nižších řídicích funkcí. Alternativní označení absolventů v publikaci je „**absolventi středního (odborného) vzdělání s MZ a odborným výcvikem (kategorie vzdělání L/0)**“.

Absolventi středního vzdělání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem – jde o absolventy středního vzdělání s maturitní zkouškou, kteří se vyučili ve tříletém učebním oboru a po vyučení vystudovali v nástavbovém studiu pro absolventy učebních oborů. Alternativně je používáno označení „**absolventi nástavbového vzdělání (kategorie vzdělání L/5)**“. Tito absolventi bývají prezentováni společně s kategorií vzdělání L/0 pod jednotným názvem kategorie vzdělání L.

Absolventi středního vzdělání bez maturitní zkoušky i výučního listu (kategorie vzdělání J) – jde o absolventy nematuritních oborů neposkytujících vyučení, kteří se připravovali ve dvouletých studijních oborech, po absolvování získali vysvědčení o závěrečné zkoušce a střední odborné vzdělání. Podíl této přípravy je velmi malý, v dalším textu a tabulkách se jimi vzhledem k jejich malému počtu nezabýváme.

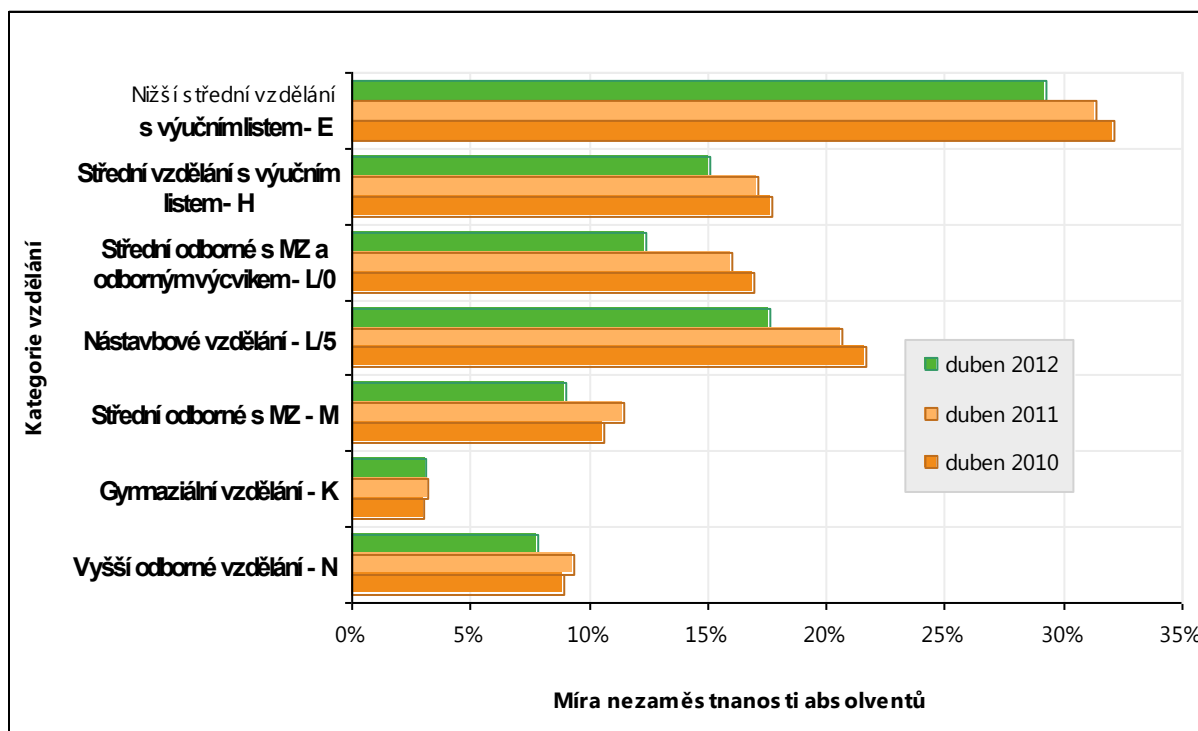
Absolventi středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou, kteří se připravovali ve 4letých oborech dříve označovaných jako studijní obory středních odborných škol (SOŠ) a po absolvování získali maturitní vysvědčení. Jde o úplné střední odborné vzdělání ukončené maturitou, jehož součástí není odborný výcvik. V dalším textu a v tabulkách pro ně používáme označení „**absolventi středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou (kategorie vzdělání M)**“, případně hovoříme o „**absolventech maturitních oborů SOŠ**“.

Absolventi středního vzdělání s maturitní zkouškou, získanou v oborech gymnázií, kteří se připravovali ve čtyřletých i víceletých oborech gymnázií. Alternativní označení absolventů v publikaci je „**absolventi gymnázií nebo absolventi gymnaziálního vzdělání (kategorie vzdělání K)**“.

Nezaměstnanost čerstvých absolventů škol

Zbývající část této kapitoly se soustředí na **čerstvé absolventy škol** a jejich úspěšnost při hledání uplatnění na trhu práce. Veškeré zde uvedené počty a míry nezaměstnaných absolventů se týkají stavu k 30. dubnu 2012. Právě dubnové hodnoty nejlépe shrnují, jak se absolventům, kteří ukončili studium v průběhu roku 2011, podařilo nalézt na trhu práce uplatnění. Někteří začali samostatně podnikat, jiní byli přijati jako zaměstnanci v domácích i zahraničních firmách a veřejných institucích – před přílivem další vlny nových maturantů a vyučených z května a června letošního roku.

Obrázek 4.1 Míra nezaměstnanosti absolventů v ČR podle kategorií vzdělání, duben 2010, 2011 a 2012

Z porovnání dubnových hodnot míry nezaměstnanosti čerstvých absolventů¹² **za poslední tři roky je patrné, že se situace absolventů, po odeznění nejhrošších krizových let, již nadále výrazně nezhoršuje.** Mohlo by se zdát, že se situace na trhu práce stabilizuje nebo dokonce zlepšuje, **avšak přílišný optimismus bohužel není zcela na místě.** Toto může jednoznačně platit pouze pro vyučené, kde nezaměstnanost poklesla, přestože počet absolventů vzrostl. U maturantů je tento zdánlivý úspěch spíše než potvrzením příznivého obratu situace na trhu práce odrazem kombinace jiných faktorů: demografického vývoje (pokles celkového počtu absolventů), rozšiřujícího se přístupu k terciárnímu vzdělávání, který vede ke zvyšování podílu absolventů pokračujících ve studiu, a v neposlední řadě můžeme značný vliv připsat i zavedení státní maturitní zkoušky (více viz kap. 2). Toto opatření ovlivnilo maturanty všech kategorií vzdělání. Nejvýrazněji se tato skutečnost odrazila u kategorie vzdělání L/0 (absolventů středního odborného vzdělání s maturitou a odborným výcvikem) a L/5 (absolventů nástavbového vzdělání), kde měli mladí lidé nejčastěji problém úspěšně složit státní maturitní zkoušku.

Stejně jako v dubnu 2011 byla **nejvyšší míra nezaměstnanosti** zaznamenána u **absolventů s nižší úrovní vzdělání** a u **absolventů nástavbového vzdělání** (17,6 %; což je dáno především tím, že studenti nástavbového vzdělání mají vyšší očekávání o svém pracovním uplatnění a platovém ohodnocení po získání maturitní úrovně vzdělání).

¹² Za **čerstvé nezaměstnané absolventy** se považují ti uchazeči o zaměstnání, kteří úspěšně ukončili studium nejdéle před 12 měsíci. V případě hodnot z dubna 2012, z nichž vychází tato analýza, se jedná o absolventy, kteří ukončili studium po 1. květnu 2011 (včetně).

Míra nezaměstnanosti absolventů **nižšího středního vzdělání s výučním listem** kategorie E je tradičně nejvyšší (29,2 %) a za stávajících ekonomických podmínek je jejich uplatňování na trhu práce velmi obtížné. V porovnání s předchozím rokem byl u těchto absolventů zaznamenán mírný pokles nezaměstnanosti (o 2,1 p.b.). **Mírně poklesla i míra nezaměstnanosti absolventů středního vzdělání s výučním listem** v kategorii H¹³ (na 15,1 %; o 2 p.b.).

Významný pokles byl patrný u **absolventů středního odborného vzdělání s maturitou a odborným výcvikem** kategorie L/0 (na 12,4 %; o 3,6 p.b.) a u **absolventů nástavbového vzdělání** kategorie L/5 (na 17,6 %; o 3 p.b.).

Míra nezaměstnanosti absolventů **gymnaziálního vzdělávání** kategorie K se ve srovnání s předchozím rokem v podstatě nezměnila. Meziročně se ukazatel snížil o 0,1 p.b. na 3,1 %. Téměř všichni gymnazisté pokračují ve studiu na vysoké škole nebo na VOŠ, což odpovídá i charakteru a cílům všeobecné přípravy během středoškolského studia, a to se projevuje nízkou hodnotou míry nezaměstnanosti.

Míra nezaměstnanosti absolventů **vyšších odborných škol** (7,9 %; pokles o 1,5 p.b.) a **maturitních oborů kategorie M** (9,0 %; pokles o 2,4 p.b.) se mírně snížila.

Tabulka 4.1 Míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů podle kategorií vzdělání, duben 2012

Kategorie vzdělání	Počet absolventů (2011)	Počet nezaměstnaných absolventů (duben 2012)	Míra nezaměstnanosti absolventů v % (duben 2012)	Srovnání s dubnem 2011
Střední odborné s výučním listem - E, H	27972	4678	16,7%	-2,0 p.b.
Nižší střední odborné vzdělání - E	3206	937	29,2%	-2,1 p.b.
Střední odborné s výučním listem - H	24766	3741	15,1%	-2,0 p.b.
Střední odborné s MZ a odborným výcvikem - L/0	5607	695	12,4%	-3,6 p.b.
Nástavbové vzdělání - L/5	4422	780	17,6%	-3,0 p.b.
Střední odborné s MZ - M	40679	3680	9,0%	-2,4 p.b.
Gymnaziální vzdělání - K	23862	739	3,1%	-0,1 p.b.
Vyšší odborné vzdělání - N	4657	367	7,9%	-1,5 p.b.

Srovnání s dubnem 2011 - absolutní rozdíl míry nezaměstnanosti absolventů v dubnu 2012 oproti míře nezam. abs. v dubnu 2011.

Nezaměstnanost absolventů středního vzdělání s výučním listem (kategorie vzdělání E, H)

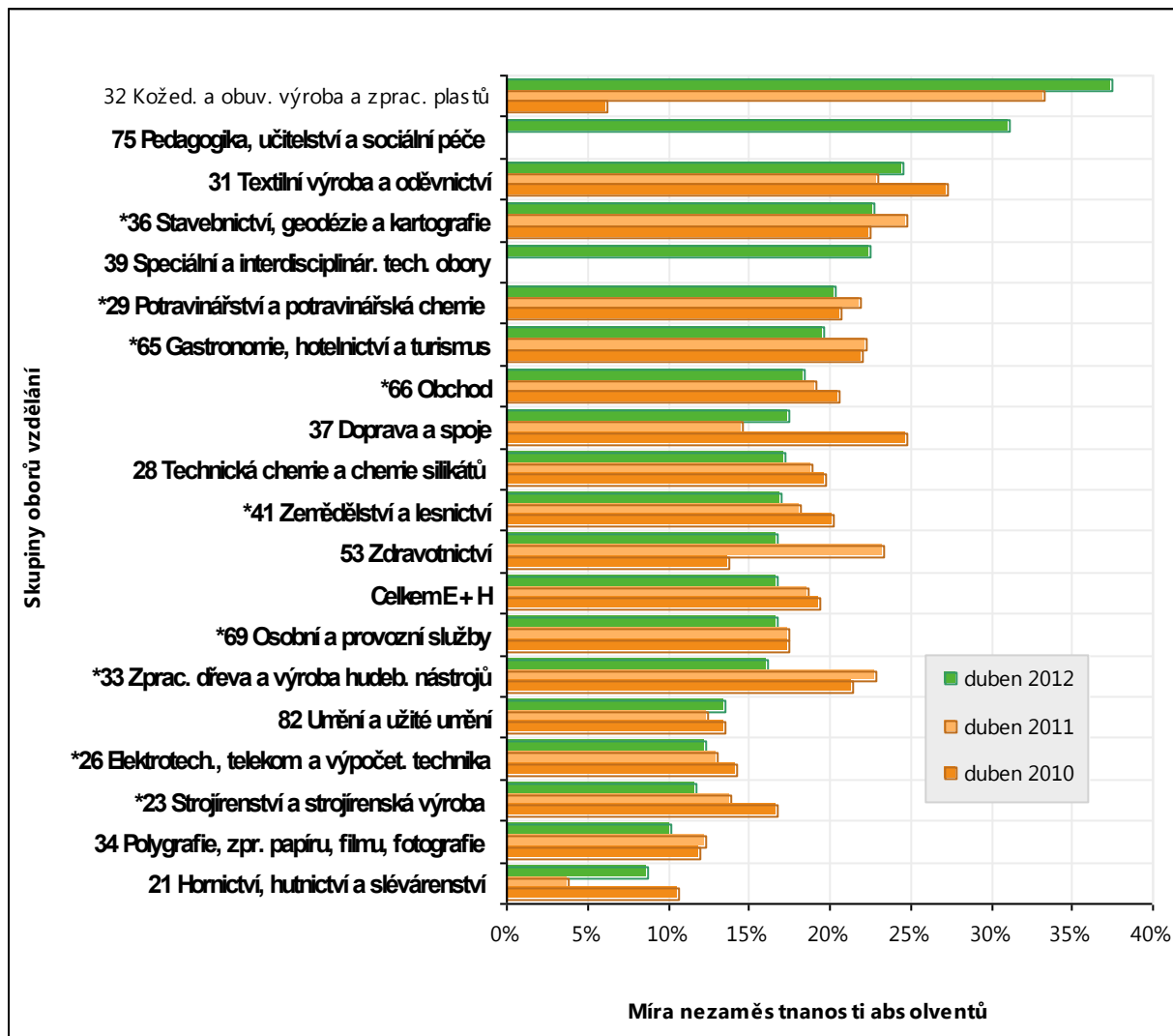
Skupinu absolventů středního vzdělání s výučním listem tvoří na trhu práce absolventi běžných učebních oborů kategorie H a absolventi učebních oborů kategorie E. Obory kategorie E připravují mladé lidi pro méně náročná dělnická povolání, délka studia je většinou tři roky (pak je součástí kódu oboru E/0), výjimečně dva (kód oboru obsahuje E/5). Jde o obory vzdělání vhodné pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, míra nezaměstnanosti těchto absolventů je vysoká, v dubnu letošního roku činila 29,2 %. Celkový počet absolventů této skupiny oborů v roce 2011 byl 3 206. Většina absolventů středního vzdělání s výučním listem prochází vzděláváním v oborech kategorie H (v roce 2011 to bylo 24 766 absolventů). Jde o klasické vyučení v učebních oborech středních odborných učilišť, doba přípravy je obvykle tři roky (H/0), výjimečně dva roky (H/5). Absolventi tříletých oborů mohou pokračovat v nástavbovém studiu k získání maturitní úrovně. Míra nezaměstnanosti těchto absolventů v dubnu 2012 dosahovala 15,1 %.

Absolventi středního vzdělání s výučním listem kategorie H mají výrazně nižší míru nezaměstnanosti než absolventi nižšího středního vzdělání s výučním listem v kategorii E.

¹³ Před čtyřmi lety byla nezaměstnanost vyučených, především v technických oborech, na rekordně nízké úrovni. Dokonce se přibližovala míře nezaměstnanosti čerstvých absolventů středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou (kategorie vzdělání M).

Počet absolventů vyučených v kategorii H však mnohonásobně převyšuje počet absolventů v kategorii E. Vliv vyšší nezaměstnanosti absolventů kategorie E na míru nezaměstnanosti všech absolventů středního vzdělání s výučním listem kategorie (E+H) tedy není výrazný, tyto hodnoty se příliš neliší od míry nezaměstnanosti absolventů kategorie H.

Obrázek 4.2 Míra nezaměstnanosti absolventů: střední vzdělání s výučním listem, duben 2010, 2011 a 2012, skupiny oborů kategorie E a H

* Označení skupin oborů vzdělání, které měly v roce 2011 v dané kategorii vzdělání více než 1 200 absolventů.

Od roku 2003 docházelo k postupnému poklesu počtu absolventů kategorie E+H. Např. v roce 2004 se jednalo o 42 421 absolventů, v roce 2007 o 35 802, o tři roky později o 27 558 absolventů. Poslední údaje z roku 2011 vykazují 27 972 absolventů (z toho 88,5 % tvoří absolventi kategorie H). **Nejvíce absolventů** středního vzdělání s výučním listem (kategorie E+H) ukončilo studium ve skupinách oborů 23 Strojírenství a strojírenská výroba (23,7 %), 65 Gastronomie, hotelnictví, turismus (22,1 %), 36 Stavebnictví, geodézie a kartografie (9,1 %), 69 Osobní a provozní služby (8,5 %), 41 Zemědělství a lesnictví (7,7 %), 26 Elektrotechnika, telekomunikace a výpočetní technika (7,5 %), 66 Obchod (6,0 %), 33 Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů (5,8 %) a 29 Potravinářství a potravinářská chemie (4,5 %); z výše uvedených skupin oborů vzdělání vycházelo 94,8 % absolventů kategorie E+H.

Míra nezaměstnanosti absolventů středního vzdělání s výučním listem (kategorie E+H) v dubnu 2012 činila 16,7 %. Z dat za duben 2011 a 2012 vyplývá, že růst míry nezaměstnanosti absolventů kategorie E+H se zřejmě zastavil. Celkově u této kategorie

vzdělání došlo meziročně k mírnému poklesu (o 2 p.b.) a počet nezaměstnaných absolventů byl 4 678. I když se jejich situace mírně zlepšila, zůstává stále každý šestý vyučený absolvent bez pracovního uplatnění.

Nejnižší míru nezaměstnanosti mají vyučení v oborech 21 Hornictví, hutnictví a slévárenství (8,7 %), 34 Polygrafie, zpracování papíru, filmu, fotografie (10,2 %) a 82 Umění a užité umění (13,5 %). Ze všech silně zastoupených skupin učebních oborů jsou to 23 Strojírenství a strojírenská výroba (11,7 %) a 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika (12,3 %), čili obě jsou výrazně pod průměrem za kategorii E+H (16,7 %). Přitom ve strojírenských oborech došlo k poměrně výraznému poklesu proti minulému roku (o 2,2 p.b.).

Nejvyšší míru nezaměstnanosti měli čerství absolventi oborů náležících do skupin 32 Kožedělná a obuvnická výroba a zpracování plastů (37,5 %), 75 Pedagogika, učitelství a sociální péče (31,1 %), 31 Textilní výroba a oděvnictví (24,6 %) a 39 Speciální a interdisciplinární technické obory (22,5 %). Ze silně zastoupených skupin čerstvých absolventů **vysoká míra nezaměstnanosti** přetrvává ve 36 Stavebnictví, geodézie a kartografie (22,7 %, snížení oproti loňskému roku pouze o 2 p.b.) a 29 Potravinářství a potravinářská chemie (20,4 %, snížení oproti loňskému roku pouze o 1,6 p.b.), kde nezaměstnaností trpí každý pátý čerstvě vyučený.

Stavebnictví všeobecně sice patří k odvětvím, v nichž zkušení řemeslníci nalézají uplatnění relativně snadno, ale čerstvé absolventy znevýhodňuje nedostatek praxe a skutečnost, že firmy raději využívají zahraničních pracovníků. V letech 2009 a 2010 došlo k omezení výstavby v důsledku krize.

Okolo průměru se ze silně zastoupených skupin čerstvých absolventů pohybovaly 69 Osobní a provozní služby (16,7 %) a 41 Zemědělství a lesnictví (17,0 %).

Celkový pokles míry nezaměstnanosti vyučených absolventů činil 2,0 p.b. v průměru za všechny skupiny oborů. Jeho rozložení nebylo mezi jednotlivými skupinami oborů rovnoměrné. Ve většině významných skupin učebních oborů míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů oproti loňskému dubnu poklesla. Výjimkou jsou často skupiny oborů s nižším počtem absolventů.

Nejvýraznější pokles míry nezaměstnanosti byl zaznamenán u skupin 33 Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů (o 6,7 p.b., 16,2 %) a 53 Zdravotnictví (o 6,5 p.b., 16,8 %), dále došlo k poklesu u 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus (o 2,7 p.b., 19,6 %), která však nadále vykazuje vysokou nezaměstnanost. (Každý pátý absolvent hledal v dubnu zaměstnání marně.)

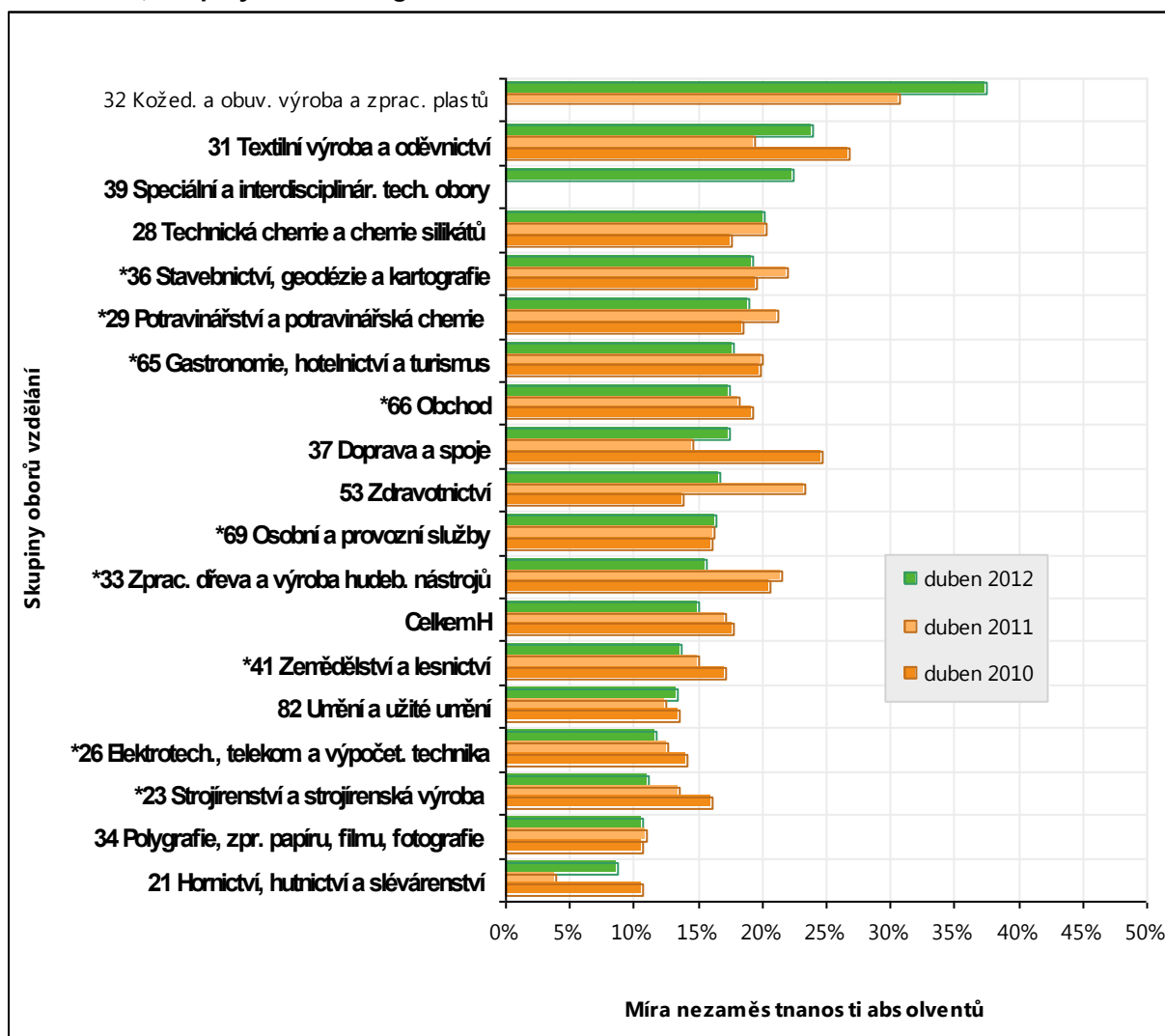
Nejvýraznější nárůst míry nezaměstnanosti nastal v případě skupin 21 Hornictví, hutnictví a slévárenství (o 4,8 p.b., 8,7 %) a 32 Kožedělná a obuvnická výroba a zpracování plastů (o 4,2 p.b., 37,5 %). Vzhledem k nízkému počtu absolventů jsou tyto skupiny náchylné na výrazné meziroční výkyvy ukazatele.

Nezaměstnanost absolventů středního vzdělání s výučním listem (kategorie vzdělání H)

V letech 2003–2010 docházelo k postupnému poklesu počtu absolventů kategorie H. Z 31 754 vyučených v roce 2007 na 24 415 v roce 2010.¹⁴ Poslední údaje z roku 2011 ukazují 24 766 absolventů. **Nejvíce absolventů** středního vzdělání s výučním listem (kategorie H) ukončilo studium ve skupinách oborů 23 Strojírenství a strojírenská výroba (25,8 %), 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus (21,1 %), 69 Osobní a provozní služby (9,3 %), 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika (8,3 %), 36 Stavebnictví, geodézie a kartografie (8,1 %), 41 Zemědělství a lesnictví (6,9 %), 66 Obchod (6,2 %), 33 Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů (5,8 %) a 29 Potravinářství a potravinářská chemie (4,1 %); z výše uvedených skupin oborů vzdělání vycházelo 95,6 % absolventů kategorie H.

¹⁴ Důvodem byl zejména snižující se zájem mladých lidí o učební obory a demografický pokles obyvatelstva.

Obrázek 4.3 Míra nezaměstnanosti absolventů: střední vzdělání s výučním listem, duben 2010, 2011 a 2012, skupiny oborů kategorie H

* Označení skupin oborů vzdělání, které měly v roce 2011 v dané kategorii vzdělání více než 1 000 absolventů.

Míra nezaměstnanosti absolventů středního vzdělání s výučním listem (kategorie H) v dubnu 2012 činila 15,1 %. Z dat za duben 2011 a 2012 vyplývá, že růst míry nezaměstnanosti absolventů kategorie H se zřejmě zastavil. Celkově u této kategorie vzdělání došlo meziročně k mírnému poklesu (o 2 p.b.) a počet nezaměstnaných absolventů byl 3 741.

Nejnižší míru nezaměstnanosti (kategorie H) mají vyučení v oborech 21 Hornictví, hutnictví a slévárenství (8,7 %), 34 Polygrafie, zpracování papíru, filmu, fotografie (10,7 %) a 82 Umění a užité umění (13,5 %). Ze všech silně zastoupených skupin učebních oborů jsou to 23 Strojírenství a strojírenská výroba (11,2 %) a 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika (11,7 %), čili obě jsou výrazně pod průměrem za kategorii H (15,1 %). Ve strojírenských oborech navíc došlo k poměrně výraznému poklesu proti minulému roku (o 2,4 p.b.). Mírně si polepšili i absolventi skupiny oborů 41 Zemědělství a lesnictví (13,7 %), pokles o 1,4 p.b.

Nejvyšší míru nezaměstnanosti (kategorie H) měli čerství absolventi oborů náležících do skupin 32 Kožedělná a obuvnická výroba a zpracování plastů (37,5 %), 31 Textilní výroba a oděvnictví (23,9 %), 39 Speciální a interdisciplinární technické obory (22,5 %) a 28 Technická chemie a chemie silikátů (20,3 %). Ze silně zastoupených skupin čerstvých absolventů **vysoká míra nezaměstnanosti** přetrvává ve 36 Stavebnictví, geodézie a kartografie (19,4 %, snížení oproti loňskému roku pouze o 2,6 p.b.) a 29 Potravinářství a

potravinářská chemie (18,9 %, snížení oproti loňskému roku pouze o 2,4 p.b.), kde nezaměstnaností trpí téměř každý pátý čerstvě vyučený. Vyšší nadprůměrné hodnoty dosahovala na absolventy druhá nejpochetnější skupina oborů 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus (17,8 %). Mírně nad průměrem se pohybovaly 69 Osobní a provozní služby (16,4 %).

Celkový pokles míry nezaměstnanosti vyučených absolventů činil 2,0 p.b. v průměru za všechny skupiny oborů. Jeho rozložení nebylo mezi jednotlivými skupinami oborů rovnoměrné. Ve většině významných skupin učebních oborů míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů oproti loňskému dubnu poklesla. Výjimkou jsou většinou skupiny oborů s nižším počtem absolventů.

Nejvýraznější pokles míry nezaměstnanosti byl zaznamenán u skupin 53 Zdravotnictví (o 6,5 p.b., 16,8 %) a 33 Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů (o 5,8 p.b., 15,7 %), dále došlo k poklesu u 36 Stavebnictví, geodézie a kartografie (o 2,6 p.b., 19,4 %), která však nadále vykazuje vysokou nezaměstnanost. (Každý pátý absolvent hledal v dubnu zaměstnání marně.)

Tabulka 4.2 Přehled o nezaměstnanosti absolventů: střední vzdělání s výučním listem, duben 2012, skupiny oborů kategorie H

Skupina oborů vzdělání	Počet absolventů (2011)	Počet nezaměstnaných absolventů (duben 2012)	Míra nezaměstnanosti absolventů v % (duben 2012)	Srovnání s dubnem 2011
21 Hornictví, hutnictví a slévárství	46	4	8,7%	4,8 p.b.
23 Strojírenství a strojírenská výroba	6386	714	11,2%	-2,4 p.b.
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	2057	241	11,7%	-1,0 p.b.
28 Technická chemie a chemie silikátů	79	16	20,3%	0,0 p.b.
29 Potravinářství a potravinářská chemie	1025	194	18,9%	-2,4 p.b.
31 Textilní výroba a oděvnictví	113	27	23,9%	4,5 p.b.
32 Kožed. a obuv. výroba a zprac. plastů	16	6	37,5%	6,7 p.b.
33 Zprac. dřeva a výroba hudeb. nástrojů	1447	227	15,7%	-5,8 p.b.
34 Polygrafie, zpr. papíru, filmu, fotografie	319	34	10,7%	-0,3 p.b.
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	2000	387	19,4%	-2,6 p.b.
37 Doprava a spoje	63	11	17,5%	2,9 p.b.
39 Speciální a interdisciplinár. tech. obory	80	18	22,5%	a
41 Zemědělství a lesnictví	1709	234	13,7%	-1,4 p.b.
53 Zdravotnictví	149	25	16,8%	-6,5 p.b.
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	5214	928	17,8%	-2,2 p.b.
66 Obchod	1540	269	17,5%	-0,8 p.b.
69 Osobní a provozní služby	2293	375	16,4%	0,1 p.b.
82 Umění a užité umění	230	31	13,5%	1,0 p.b.
Celkem H	24766	3741	15,1%	-2,0 p.b.

a - skupina oborů vzdělání 39 v roce 2010 nevykazovala žádné absolventy

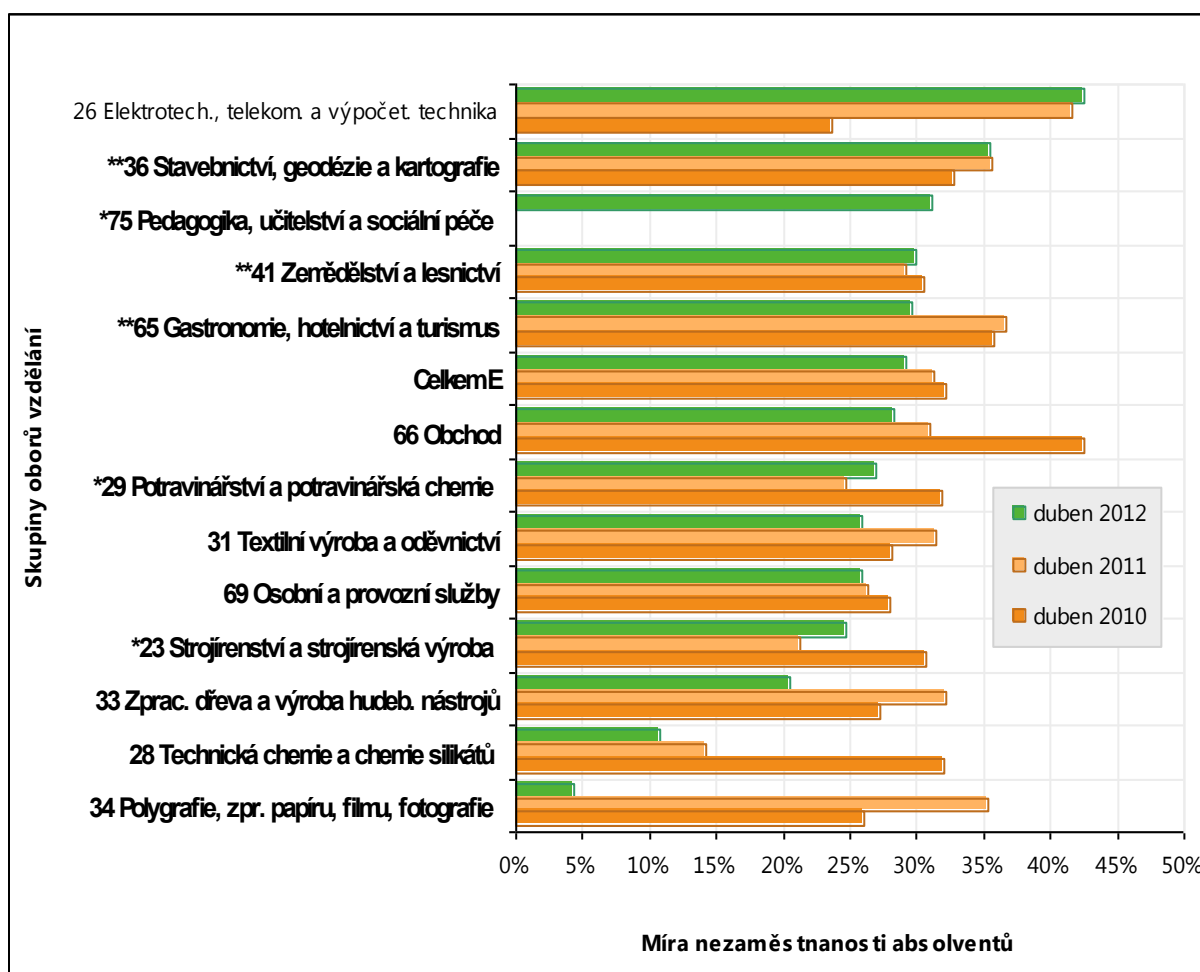
Nejvýraznější nárůst míry nezaměstnanosti nastal v případě skupin 32 Kožedělná a obuvnická výroba a zpracování plastů (o 6,7 p.b., 37,5 %), 21 Hornictví, hutnictví a slévárství (o 4,8 p.b., 8,7 %) a 31 Textilní výroba a oděvnictví (o 4,5 p.b., 23,9 %). Vzhledem k nízkému počtu absolventů jsou tyto skupiny náchylné na výrazné meziroční výkyvy ukazatele.

Nezaměstnanost absolventů nižšího středního vzdělání s výučním listem (kategorie E)

Od roku 2003 docházelo k postupnému poklesu počtu absolventů kategorie E. Z 4 048 vyučených v roce 2007 na 3 143 v roce 2010.¹⁵ Poslední údaje z roku 2011 vykazují 3 206 absolventů. **Nejvíce absolventů** středního vzdělání s výučním listem (kategorie E) ukončilo studium ve skupinách oborů 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus (29,8 %), 36 Stavebnictví, geodézie a kartografie (16,6 %), 41 Zemědělství a lesnictví (13,7 %), 23 Strojírenství a strojírenská výroba (8,0 %), 75 Pedagogika, učitelství a sociální péče (7,6 %), 29 Potravinářství a potravinářská chemie (7,0 %), 33 Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů (5,3 %) a 66 Obchod (4,5 %); z výše uvedených skupin oborů vzdělání vycházelo 92,4 % absolventů kategorie E.

Míra nezaměstnanosti absolventů nižšího středního vzdělání s výučním listem (kategorie E) v dubnu 2012 činila **29,2 %**. Z dat za duben 2011 a 2012 vyplývá, že růst míry nezaměstnanosti absolventů kategorie E se zřejmě zastavil. Celkově u této kategorie vzdělání (s každoročně nejvyšší mírou nezaměstnanosti) došlo meziročně k mírnému poklesu (o 2,1 p.b.) a počet nezaměstnaných absolventů byl 937. I když se jejich situace mírně zlepšila, zůstává stále zhruba každý čtvrtý vyučený absolvent bez pracovního uplatnění.

Obrázek 4.4 Míra nezaměstnanosti absolventů: nižší střední vzdělání s výučním listem, duben 2010, 2011 a 2012 skupiny oborů kategorie E

* Označení skupin oborů vzdělání, které měly v roce 2011 v dané kategorii vzdělání více než 200 absolventů.

** Označení skupin oborů vzdělání, které měly v roce 2011 v dané kategorii vzdělání více než 400 absolventů.

¹⁵ Důvodem byl zejména snižující se zájem mladých lidí o učební obory.

Nejnižší míru nezaměstnanosti (kategorie E) mají vyučení v oborech 34 Polygrafie, zpracování papíru, filmu, fotografie (4,3 %) a 28 Technická chemie a chemie silikátů (10,8 %).¹⁶

Nejvyšší míru nezaměstnanosti (kategorie E) měli čerství absolventi oborů náležících do skupiny 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika (42,5 %). Ze silněji zastoupených skupin čerstvých absolventů je patrná **vysoká míra nezaměstnanosti** ve skupině 36 Stavebnictví, geodézie a kartografie (35,5 %) a 75 Pedagogika, učitelství a sociální péče (31,1 %).

Okolo průměru se ze silně zastoupených skupin čerstvých absolventů pohybovaly 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus (29,7 %) a 41 Zemědělství a lesnictví (29,9 %).

Celkový pokles míry nezaměstnanosti vyučených absolventů činil 2,1 p.b. v průměru za všechny skupiny oborů. Jeho rozložení mezi jednotlivými skupinami oborů bylo velmi nerovnoměrné.

Nejvýraznější pokles míry nezaměstnanosti byl zaznamenán u skupiny 34 Polygrafie, zpracování papíru, filmu, fotografie (o 30,9 p.b., 4,3 %), která je vzhledem k nízkému počtu absolventů náchylná na výrazné meziroční výkyvy ukazatele, a dále ve skupině 33 Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů (o 11,7 p.b., 20,5 %). Významný pokles nastal v případě nejpočetněji zastoupené skupiny 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus (o 6,9 p.b., 29,7 %).

K nejvýraznějšímu nárůstu míry nezaměstnanosti došlo v případě skupiny 23 Strojírenství a strojírenská výroba (o 3,5 p.b., 24,7 %).

Tabulka 4.3 Přehled o nezaměstnanosti absolventů: nižší střední vzdělání s výučním listem, duben 2012, skupiny oborů kategorie E

Skupina oborů vzdělání	Počet absolventů (2011)	Počet nezaměstnaných absolventů (duben 2012)	Míra nezaměstnanosti absolventů v % (duben 2012)	Srovnání s dubnem 2011
23 Strojírenství a strojírenská výroba	255	63	24,7%	3,5 p.b.
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	40	17	42,5%	0,8 p.b.
28 Technická chemie a chemie silikátů	37	4	10,8%	-3,5 p.b.
29 Potravinářství a potravinářská chemie	223	60	26,9%	2,2 p.b.
31 Textilní výroba a oděvnictví	54	14	25,9%	-5,6 p.b.
33 Zprac. dřeva a výroba hudeb. nástrojů	171	35	20,5%	-11,7 p.b.
34 Polygrafie, zpr. papíru, filmu, fotografie	23	1	4,3%	-30,9 p.b.
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	532	189	35,5%	0,0 p.b.
41 Zemědělství a lesnictví	438	131	29,9%	0,8 p.b.
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	954	283	29,7%	-6,9 p.b.
66 Obchod	145	41	28,3%	-2,7 p.b.
69 Osobní a provozní služby	89	23	25,8%	-0,5 p.b.
75 Pedagogika, učitelství a sociální péče	244	76	31,1%	b
Celkem E	3206	937	29,2%	-2,1 p.b.

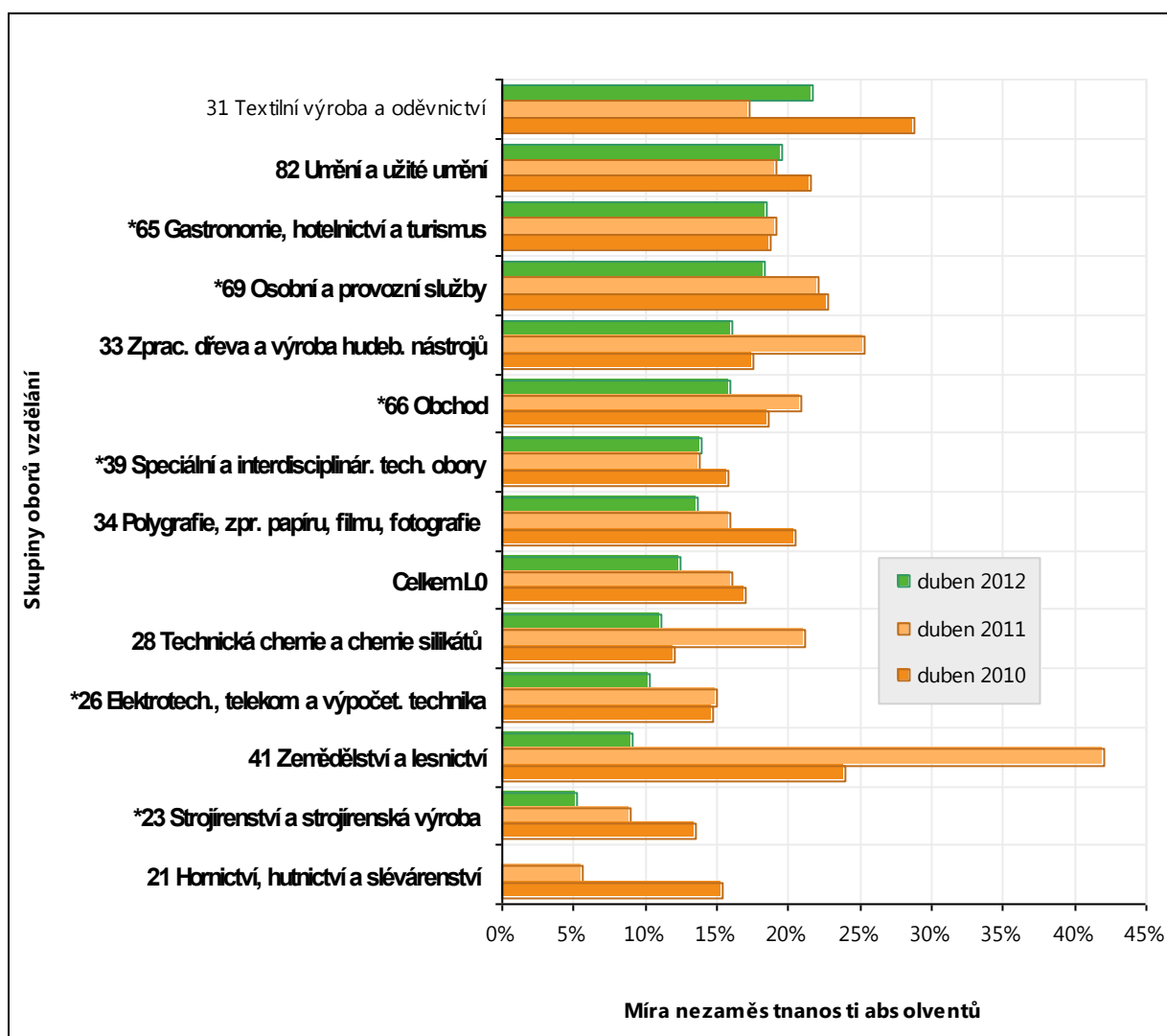
b - skupina oborů vzdělání 75 nevykazovala v roce 2010 žádné absolventy, neboť se jedná o transformaci kmenového oboru vzdělání 6955E Práce ve zdravotnických a sociálních zařízeních na obor vzdělání 7541E01 Pečovatelské služby

¹⁶ Jedná se o skupiny oborů s nejnižšími počty absolventů v kategorii E.

Nezaměstnanost absolventů středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem (kategorie vzdělání L/0)

Od roku 2006 do roku 2010 počet absolventů kategorie L/0 zůstával s mírnými výkyvy poměrně stabilní. V roce 2006 - 7 200 absolventů, v roce 2010 - 7 241 absolventů. Poslední údaje z roku 2011 vykazují významný pokles - 5 607 absolventů.¹⁷ **Nejvíce absolventů** středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem (kategorie L/0) ukončilo studium ve skupinách oborů 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika (24,7 %), 23 Strojírenství a strojírenská výroba (20,6 %), 39 Speciální a interdisciplinární technické obory (14,7 %), 66 Obchod (12,5 %), 69 Osobní a provozní služby (10,0 %) a 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus (6,0 %); z výše uvedených skupin oborů vzdělání vycházelo 88,5 % absolventů kategorie L/0.

Obrázek 4.5 Míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů: střední odborné vzdělání s maturitou a odborným výcvikem, duben 2010, 2011 a 2012, skupiny oborů kategorie L/0

*Označení skupin oborů vzdělání, které měly v roce 2011 v dané kategorii vzdělání více než 300 absolventů.

Míra nezaměstnanosti absolventů středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem (kategorie L/0) v dubnu 2012 činila 12,4 %.¹⁸ Z dat za duben 2011 a 2012 vyplývá, že růst míry nezaměstnanosti absolventů kategorie L/0 se

¹⁷ Důvodem je zejména zavedení státní maturitní zkoušky. Zhruba 30 % maturantů kategorie L/0 neuspělo u státní maturitní zkoušky, a tudíž studium nedokončili.

¹⁸ Ukazatel je významně ovlivněn zavedením státní maturitní zkoušky na jaře 2011, která vedla k nižšímu počtu absolventů a následně i k nižšímu počtu nezaměstnaných absolventů.

zřejmě zastavil. Celkově u této kategorie vzdělání došlo meziročně k poklesu (o 3,6 p.b.) a počet nezaměstnaných absolventů byl 695. Vliv zavedení státní maturitní zkoušky na míru nezaměstnanosti absolventů kategorie L/0 (a jejich skupin oborů) je obtížně kvantifikovatelný. Lze předpokládat, že pokud by státní maturitní zkouška nebyla zavedena, byla by letošní míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů vyšší.

Nejnižší míru nezaměstnanosti (kategorie L/0) mají absolventi skupiny oborů 21 Hornictví, hutnictví a slévárenství (0,0 %), 23 Strojírenství a strojírenská výroba (5,3 %),¹⁹ 41 Zemědělství a lesnictví (9,1 %) a 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika (10,3 %).

Nejvyšší míru nezaměstnanosti (kategorie L/0) měli čerství absolventi oborů náležících do skupiny 31 Textilní výroba a oděvnictví (21,7 %) a 82 Umění a užité umění (19,6 %). Ze silněji zastoupených skupin čerstvých absolventů je patrná **vysoká míra nezaměstnanosti** v rámci služeb, tj. skupin oborů 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus (18,5 %; obor Gastronomie) a 69 Osobní a provozní služby (18,3 %; obor Kosmetička). Nad průměrem se pohybovaly 66 Obchod (15,9 %) a 39 Speciální a interdisciplinární technické obory (14,0 %).

V celkovém hodnocení míry nezaměstnanosti se absolventi této kategorie vzdělání uplatňují na trhu práce nepatrně lépe než vyučení. Rozdíly mezi skupinami oborů jsou zde však větší než u vyučených.

Celkový pokles míry nezaměstnanosti absolventů činil 3,6 p.b. v průměru za všechny skupiny oborů. Ačkoli k němu došlo u většiny skupin oborů vzdělání, jeho rozložení nebylo rovnoměrné. Je na místě připomenout, že významnou roli sehrálo zavedení státní maturitní zkoušky na jaře 2011, které meziroční změnu ukazatele v letošním roce významně zkresluje.

Nejvýraznější pokles míry nezaměstnanosti byl zaznamenán u skupin s velmi nízkým počtem absolventů 41 Zemědělství a lesnictví (o 33,0 p.b., 9,1 %) a 28 Technická chemie a chemie silikátů (o 10,0 p.b., 11,1 %), které jsou náchylné na výrazné meziroční výkyvy ukazatele.

Nejvýraznější nárůst míry nezaměstnanosti nastal v případě skupiny 31 Textilní výroba a oděvnictví (o 4,5 p.b., 21,7 %).

Tabulka 4.4 Přehled o nezaměstnanosti čerstvých absolventů: střední odborné vzdělání s maturitou a odborným výcvikem, duben 2012, skupiny oborů kategorie L/0

Skupina oborů vzdělání	Počet absolventů (2011)	Počet nezaměstnaných absolventů (duben 2012)	Míra nezaměstnanosti absolventů v % (duben 2012)	Srovnání s dubnem 2011
21 Hornictví, hutnictví a slévárenství	26	0	0,0%	-5,7 p.b.
23 Strojírenství a strojírenská výroba	1155	61	5,3%	-3,7 p.b.
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	1386	143	10,3%	-4,7 p.b.
28 Technická chemie a chemie silikátů	45	5	11,1%	-10,0 p.b.
31 Textilní výroba a oděvnictví	46	10	21,7%	4,5 p.b.
33 Zprac. dřeva a výroba hudeb. nástrojů	93	15	16,1%	-9,2 p.b.
34 Polygrafie, zpr. papíru, filmu, fotografie	227	31	13,7%	-2,3 p.b.
39 Speciální a interdisciplinár. tech. obory	822	115	14,0%	0,2 p.b.
41 Zemědělství a lesnictví	22	2	9,1%	-33,0 p.b.
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	336	62	18,5%	-0,7 p.b.
66 Obchod	703	112	15,9%	-5,0 p.b.
69 Osobní a provozní služby	562	103	18,3%	-3,7 p.b.
82 Umění a užité umění	184	36	19,6%	0,3 p.b.
Celkem L0	5607	695	12,4%	-3,6 p.b.

p.b. – procentní bod

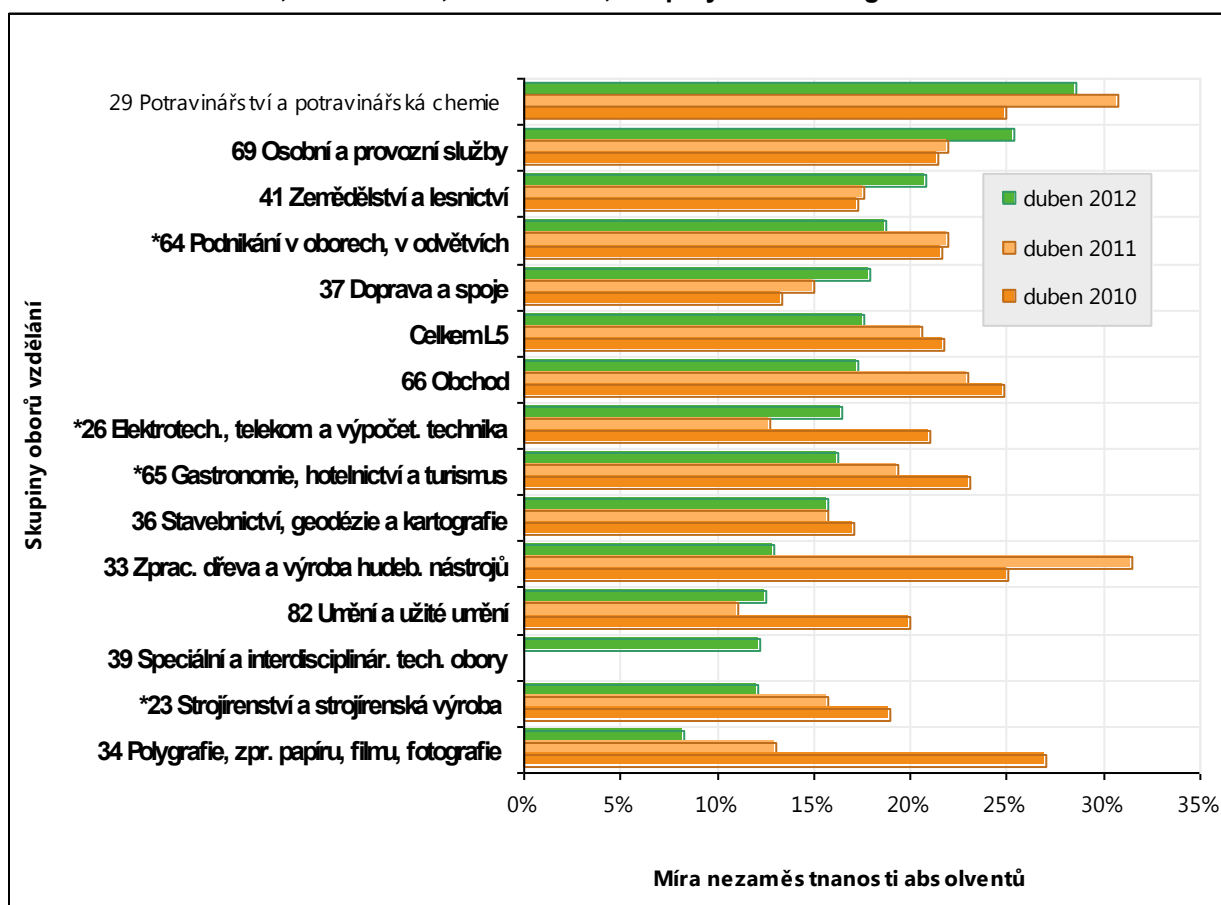
¹⁹ Ve strojírenských oborech jsou připravováni vysoce kvalifikovaní strojírenští dělníci.

Nezaměstnanost absolventů nástavbového vzdělání (kategorie vzdělání L/5)

Od roku 2005 dochází k postupnému poklesu počtu absolventů kategorie L/5. Z 8 790 absolventů v roce 2005 na 6 253 v roce 2010. Poslední údaje z roku 2011 vykazují významný pokles - 4 422 absolventů.²⁰ Nejvíce absolventů nástavbového vzdělání (kategorie L/5) ukončilo studium ve skupinách oborů 64 Podnikání v oborech, odvětvích (62,3 %), se značným odstupem následují skupiny 23 Strojírnoství a strojírenská výroba (9,7 %), 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus (7,1 %), 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika (6,3 %) a 33 Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů (3,8 %); z výše uvedených skupin oborů vzdělání vycházelo 89,3 % absolventů kategorie L/5.

Míra nezaměstnanosti absolventů nástavbového vzdělání (kategorie L/5) v dubnu 2012 činila 17,6%.²¹ Z dat za duben 2011 a 2012 vyplývá, že růst míry nezaměstnanosti absolventů kategorie L/5 se zřejmě zastavil. Celkově u této kategorie vzdělání došlo meziročně k poklesu (o 3,0 p.b.) a počet nezaměstnaných absolventů byl 780. I když se jejich situace mírně zlepšila, zůstává stále každý šestý absolvent bez pracovního uplatnění. Vliv zavedení státní maturitní zkoušky na míru nezaměstnanosti absolventů kategorie L/5 (a jejich skupin oborů) je obtížně kvantifikovatelný. Lze předpokládat, že pokud by státní maturitní zkouška nebyla zavedena, byla by letošní míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů vyšší.

Obrázek 4.6 Míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů: střední odborné vzdělání s maturitou – nástavbové vzdělání, duben 2010, 2011 a 2012, skupiny oborů kategorie L/5

* Označení skupin oborů vzdělání, které měly v roce 2011 v dané kategorii vzdělání více než 250 absolventů.

²⁰ Důvodem je zejména zavedení státní maturitní zkoušky. Zhruba 35 % maturantů nástavbového studia u ní neuspělo.

²¹ Ukazatel je významně ovlivněn zavedením státní maturitní zkoušky na jaře 2011, která vedla k nižšímu počtu absolventů a následně i k nižšímu počtu nezaměstnaných absolventů (více viz kap. 2).

Nejnižší míru nezaměstnanosti (kategorie L/5) mají absolventi v oborech 34 Polygrafie, zpracování papíru, filmu, fotografie (8,3 %), 23 Strojírenství a strojírenská výroba (12,1 %)²², 39 Speciální a interdisciplinární technické obory (12,2 %), 82 Umění a užité umění (12,5 %) a 33 Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů (12,9 %). Skupiny oborů 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus (16,2 %) a 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika (16,4 %) vykazují podprůměrnou míru nezaměstnanosti.

Nejvyšší míru nezaměstnanosti (kategorie L/5) měli čerství absolventi oborů náležících do skupiny 29 Potravinářství a potravinářská chemie (28,6 %), 69 Osobní a provozní služby (25,4 %) a 41 Zemědělství a lesnictví (20,8 %). Ze silněji zastoupených skupin čerstvých absolventů je patrná **vysoká míra nezaměstnanosti** ve skupině 64 Podnikání v oborech, v odvětvích (18,7 %; obor Podnikání), jejichž podíl přesahuje polovinu absolventů v této kategorii. Tato míra nezaměstnanosti je poměrně vysoká, nepřevyšuje však úroveň nejvyšších hodnot míry nezaměstnanosti vyučených. Oproti loňskému roku došlo ke snížení míry nezaměstnanosti absolventů této skupiny oborů, a to o 3,2 p.b.

Celkový pokles míry nezaměstnanosti absolventů činil 3,0 p.b. v průměru za všechny skupiny oborů. Jeho rozložení mezi jednotlivými skupinami oborů bylo velmi diferencní. Je na místě připomenout, že významnou roli sehrálo zavedení státní maturitní zkoušky na jaře 2011, které meziroční změnu ukazatele v letošním roce významně zkrusluje.

Nejvýraznější pokles míry nezaměstnanosti byl zaznamenán u skupiny 33 Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů (o 18,5 p.b., 12,9 %).

Nejvýraznější nárůst míry nezaměstnanosti nastal v případě skupin 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika (o 3,6 p.b., 16,4 %), 69 Osobní a provozní služby (o 3,4 p.b., 25,4 %) a 41 Zemědělství a lesnictví (o 3,3 p.b., 20,8 %).

Tabulka 4.5 Přehled o nezaměstnanosti čerstvých absolventů: střední odborné vzdělání s maturitou – nástavbové vzdělání, duben 2012, skupiny oborů kategorie L/5

Skupina oborů vzdělání	Počet absolventů (2011)	Počet nezaměstnaných absolventů (duben 2012)	Míra nezaměstnanosti absolventů v % (duben 2012)	Srovnání s dubnem 2011
23 Strojírenství a strojírenská výroba	430	52	12,1%	-3,7 p.b.
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	280	46	16,4%	3,6 p.b.
29 Potravinářství a potravinářská chemie	14	4	28,6%	-2,2 p.b.
33 Zprac. dřeva a výroba hudeb. nástrojů	170	22	12,9%	-18,5 p.b.
34 Polygrafie, zpr. papíru, filmu, fotografie	12	1	8,3%	-4,7 p.b.
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	95	15	15,8%	0,0 p.b.
37 Doprava a spoje	106	19	17,9%	2,9 p.b.
39 Speciální a interdisciplinár. tech. obory	41	5	12,2%	c
41 Zemědělství a lesnictví	48	10	20,8%	3,3 p.b.
64 Podnikání v oborech, v odvětvích	2754	516	18,7%	-3,2 p.b.
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	314	51	16,2%	-3,2 p.b.
66 Obchod	75	13	17,3%	-5,6 p.b.
69 Osobní a provozní služby	67	17	25,4%	3,4 p.b.
82 Umění a užité umění	16	2	12,5%	1,4 p.b.
Celkem L5	4422	780	17,6%	-3,0 p.b.

c - skupina oborů vzdělání 39 v roce 2010 nevykazovala žádné absolventy

²² Druhá na absolventy nejpočetnější skupina oborů kategorie L/5 zaznamenala pokles o 3,7 p.b.

Nezaměstnanost absolventů středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou (kategorie vzdělání M)

Od roku 2007 docházelo k postupnému poklesu počtu absolventů kategorie M. V roce 2007 - 46 511 absolventů, v roce 2010 - 43 372 absolventů. Poslední údaje z roku 2011 vykazují významný pokles - 40 679 absolventů.²³ Nejvíce absolventů středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou (kategorie M) ukončilo studium ve skupinách oborů 63 Ekonomika a administrativa (23,3 %), 78 Obecně odborná příprava (lycea – 13,9 %), 65 Gastronomie, hotelnictví, turismus (8,6 %), 23 Strojírenství a strojírenská výroba (6,8 %), 18 Informační technologie (6,8 %), 36 Stavebnictví, geodézie a kartografie (6,1 %), 26 Elektrotechnika, telekomunikace a výpočetní technika (6,0 %), 53 Zdravotnictví (5,6 %), 75 Pedagogika, učitelství a sociální péče (4,5 %), 68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost (3,7 %), 41 Zemědělství a lesnictví (3,5 %) a 82 Umění a užité umění (3,4 %); z výše uvedených skupin oborů vzdělání vycházelo 92,2 % absolventů kategorie M.

Míra nezaměstnanosti absolventů středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou (kategorie M) v dubnu 2012 činila 9,0 %.²⁴ Z dat za duben 2011 a 2012 vyplývá, že růst míry nezaměstnanosti absolventů kategorie M se zřejmě zastavil. Celkově u této kategorie vzdělání došlo meziročně k poklesu (o 2,4 p.b.) a počet nezaměstnaných absolventů byl 3 680. Vliv zavedení státní maturitní zkoušky na míru nezaměstnanosti absolventů kategorie M (a jejich skupin oborů) je obtížně kvantifikovatelný. Lze předpokládat, že pokud by státní maturitní zkouška nebyla zavedena, byla by letošní míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů o něco vyšší.

Nejnižší míru nezaměstnanosti (kategorie M) mají absolventi v oborech 21 Hornictví, hutnictví a slévárenství (0,0 %), 69 Osobní a provozní služby (4,3 %)²⁵ a 28 Technická chemie a chemie silikátů (4,8 %). Ze silněji zastoupených skupin čerstvých absolventů je patrná nízká míra nezaměstnanosti ve skupině oborů 78 Obecně odborná příprava (5,4 %), 53 Zdravotnictví (7,2 %), 36 Stavebnictví, geodézie a kartografie (7,8 %) a 23 Strojírenství, strojírenská výroba (7,9 %). Skupina 78 Obecně odborná příprava zahrnuje obory Lyceí, kde absolventi většinou pokračují ve studiu na vyšších odborných nebo vysokých školách.

Nejvyšší míru nezaměstnanosti (kategorie M) měli čerství absolventi oborů náležitých do skupiny 32 Kožedělná a obuvnická výroba a zpracování plastů (16,7 %), 34 Polygrafie, zpracování papíru, filmu, fotografie (14,9 %), 37 Doprava a spoje (14,4 %), 66 Obchod (13,5 %) a 33 Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů (13,0 %). Ze silněji zastoupených skupin čerstvých absolventů je patrná vyšší (nadprůměrná) míra nezaměstnanosti ve skupině 41 Zemědělství a lesnictví (11,5 %)²⁶, 63 Ekonomika a administrativa (10,5 %), 68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost (10,4 %) a 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus (10,4 %).

V případě skupiny 63 Ekonomika a administrativa (což je zhruba čtvrtina absolventů SOŠ s maturitou) panuje mnohdy názor, že trh práce je již nasycen (až přesycen) absolventy. Tento názor se často opírá o ukazatel počtu nezaměstnaných absolventů, nikoli i o počet absolventů. Z tohoto důvodu je nutno upozornit, že objektivním ukazatelem je míra nezaměstnanosti (nikoli počet nezaměstnaných), která danou skutečnost objektivně zohledňuje. Dalším argumentem může být fakt, že míra nezaměstnanosti absolventů ekonomických oborů s maturitou poslední tři roky vykazuje nadprůměrnou hodnotu. V tomto

²³ Důvodem je zejména zavedení státní maturitní zkoušky a demografický pokles obyvatelstva. Zhruba 15 % maturantů středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou u ní neuspělo.

²⁴ Ukazatel je významně ovlivněn přechodem absolventů do terciární úrovně vzdělání a zavedením státní maturitní zkoušky na jaře 2011, která vedla k nižšímu počtu absolventů a následně i k nižšímu počtu nezaměstnaných absolventů (více viz kap. 2).

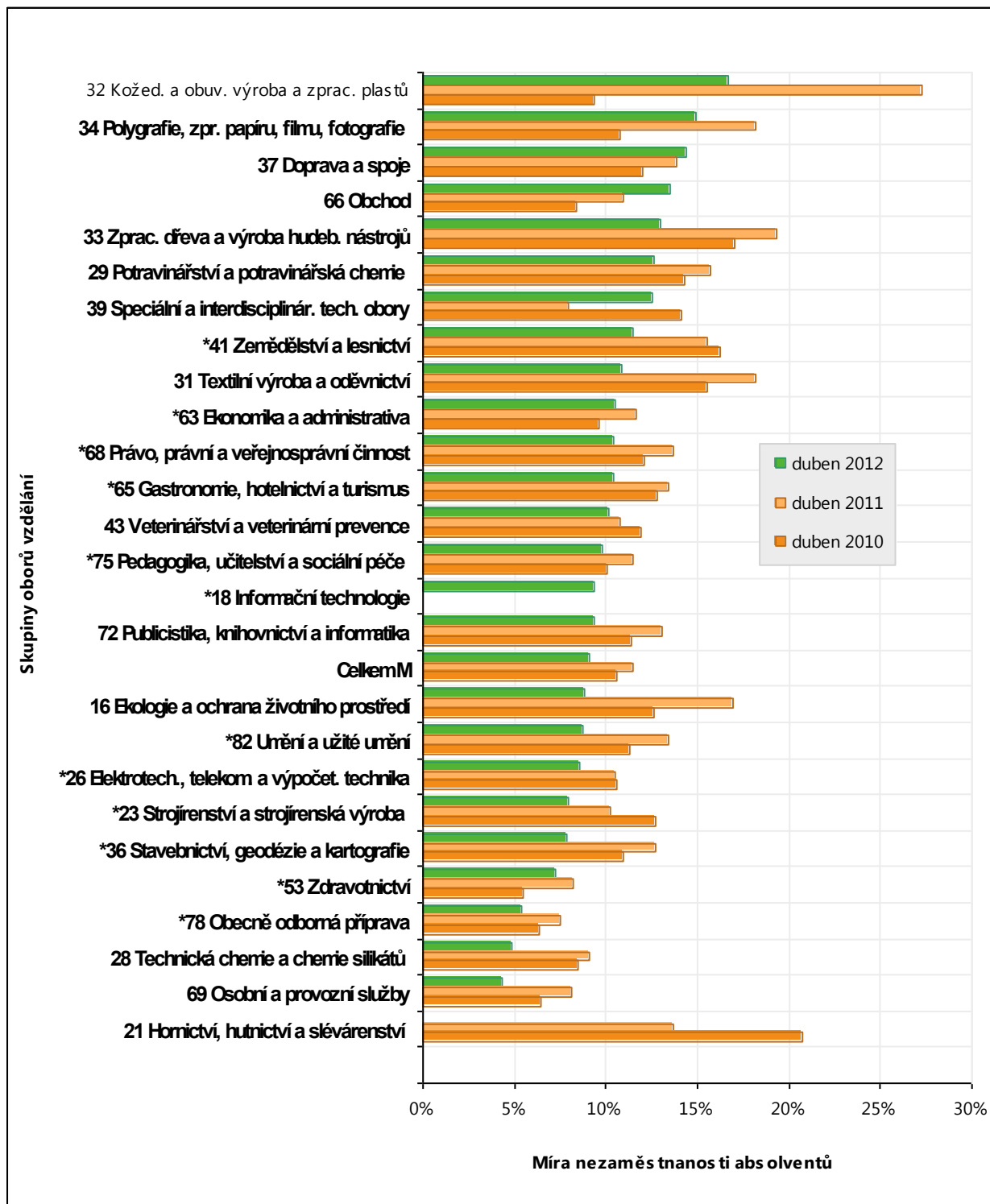
²⁵ V případě 21 Hornictví, hutnictví a slévárenství a 69 Osobní a provozní služby se jedná o skupiny oborů s nízkým počtem absolventů, které podléhají značným meziročním výkyvům.

²⁶ Vyšší míra nezaměstnanosti absolventů neplatí pro obor 4146M01 Lesnictví (6,3 %), kde se absolventi na trhu práce uplatňují poměrně dobře.

případě je třeba si uvědomit, že se jedná o mírně nadprůměrnou hodnotu (rozdíl je 1,5 p.b.), která není v současné době alarmující.

Okolo průměru se ze silně zastoupených skupin čerstvých absolventů pohybovaly skupiny oborů 18 Informační technologie (9,3 %), 82 Umění a užitě umění (8,7 %), a 26 Elektrotechnika, telekomunikace a výpočetní technika (8,6 %).

Obrázek 4.7 Míra nezaměstnanosti absolventů: střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou, duben 2010, 2011 a 2012, skupiny oborů kategorie M

* Označení skupin oborů vzdělání, které měly v roce 2011 v dané kategorii vzdělání více než 1 300 absolventů.

Celkový pokles míry nezaměstnanosti absolventů činil 2,4 p.b. v průměru za všechny skupiny oborů. Jeho rozložení nebylo mezi jednotlivými skupinami oborů rovnoměrné. U všech významných skupin oborů vzdělání míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů oproti loňskému dubnu poklesla. Spolupůsobil zde již zmiňovaný vliv zavedení státní maturitní zkoušky na jaře 2011.

Nejvýraznější pokles míry nezaměstnanosti byl zaznamenán u skupin s nízkým počtem absolventů 21 Hornictví, hutnictví a slévárenství (o 13,6 p.b., 0,0 %) a 32 Kožedělná a obuvnická výroba a zpracování plastů (o 10,6 p.b., 16,7 %), které jsou náchylné na výrazné meziroční výkyvy ukazatele.

Nejvýraznější nárůst míry nezaměstnanosti nastal v případě skupin 39 Speciální a interdisciplinární technické obory (o 4,5 p.b., 12,5 %) a 66 Obchod (o 2,6 p.b., 13,5 %).

Tabulka 4.6 Přehled o nezaměstnanosti absolventů: střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou, duben 2012, skupiny oborů kategorie M

Skupina oborů vzdělání	Počet absolventů (2011)	Počet nezaměstnaných absolventů (duben 2012)	Míra nezaměstnanosti absolventů v % (duben 2012)	Srovnání s dubnem 2011
16 Ekologie a ochrana životního prostředí	408	36	8,8%	-8,1 p.b.
18 Informační technologie	2756	257	9,3%	d
21 Hornictví, hutnictví a slévárenství	44	0	0,0%	-13,6 p.b.
23 Strojírenství a strojírenská výroba	2758	219	7,9%	-2,3 p.b.
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	2453	210	8,6%	-2,0 p.b.
28 Technická chemie a chemie silikátů	331	16	4,8%	-4,2 p.b.
29 Potravinářství a potravinářská chemie	198	25	12,6%	-3,1 p.b.
31 Textilní výroba a oděvnictví	230	25	10,9%	-7,3 p.b.
32 Kožed. a obuv. výroba a zprac. plastů	42	7	16,7%	-10,6 p.b.
33 Zprac. dřeva a výroba hudeb. nástrojů	223	29	13,0%	-6,4 p.b.
34 Polygrafie, zpr. papíru, filmu, fotografie	134	20	14,9%	-3,3 p.b.
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	2473	194	7,8%	-4,9 p.b.
37 Doprava a spoje	867	125	14,4%	0,6 p.b.
39 Speciální a interdisciplinár. tech. obory	96	12	12,5%	4,5 p.b.
41 Zemědělství a lesnictví	1439	165	11,5%	-4,1 p.b.
43 Veterinářství a veterinární prevence	335	34	10,1%	-0,6 p.b.
53 Zdravotnictví	2278	164	7,2%	-1,0 p.b.
63 Ekonomika a administrativa	9479	994	10,5%	-1,1 p.b.
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	3491	362	10,4%	-3,1 p.b.
66 Obchod	52	7	13,5%	2,6 p.b.
68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost	1514	157	10,4%	-3,3 p.b.
69 Osobní a provozní služby	46	2	4,3%	-3,8 p.b.
72 Publicistika, knihovnictví a informatika	161	15	9,3%	-3,8 p.b.
75 Pedagogika, učitelství a sociální péče	1845	180	9,8%	-1,7 p.b.
78 Obecně odborná příprava	5639	304	5,4%	-2,1 p.b.
82 Umění a užité umění	1387	121	8,7%	-4,7 p.b.
Celkem M	40679	3680	9,0%	-2,4 p.b.

d - skupina oborů vzdělání 18 se nově vyčlenila ze skupiny oborů vzdělání 26

Nezaměstnanost absolventů vyššího odborného vzdělání (kategorie vzdělání N)

Od roku 2005 do roku 2010 docházelo k postupnému poklesu počtu absolventů kategorie N. V roce 2005 - 7 025 absolventů, v roce 2010 - 4 663 absolventů.²⁷ Poslední údaje z roku 2011 vykazují 4 657 absolventů. **Nejvíce absolventů** vyššího odborného vzdělání s maturitní zkouškou (kategorie N) ukončilo studium ve skupinách oborů

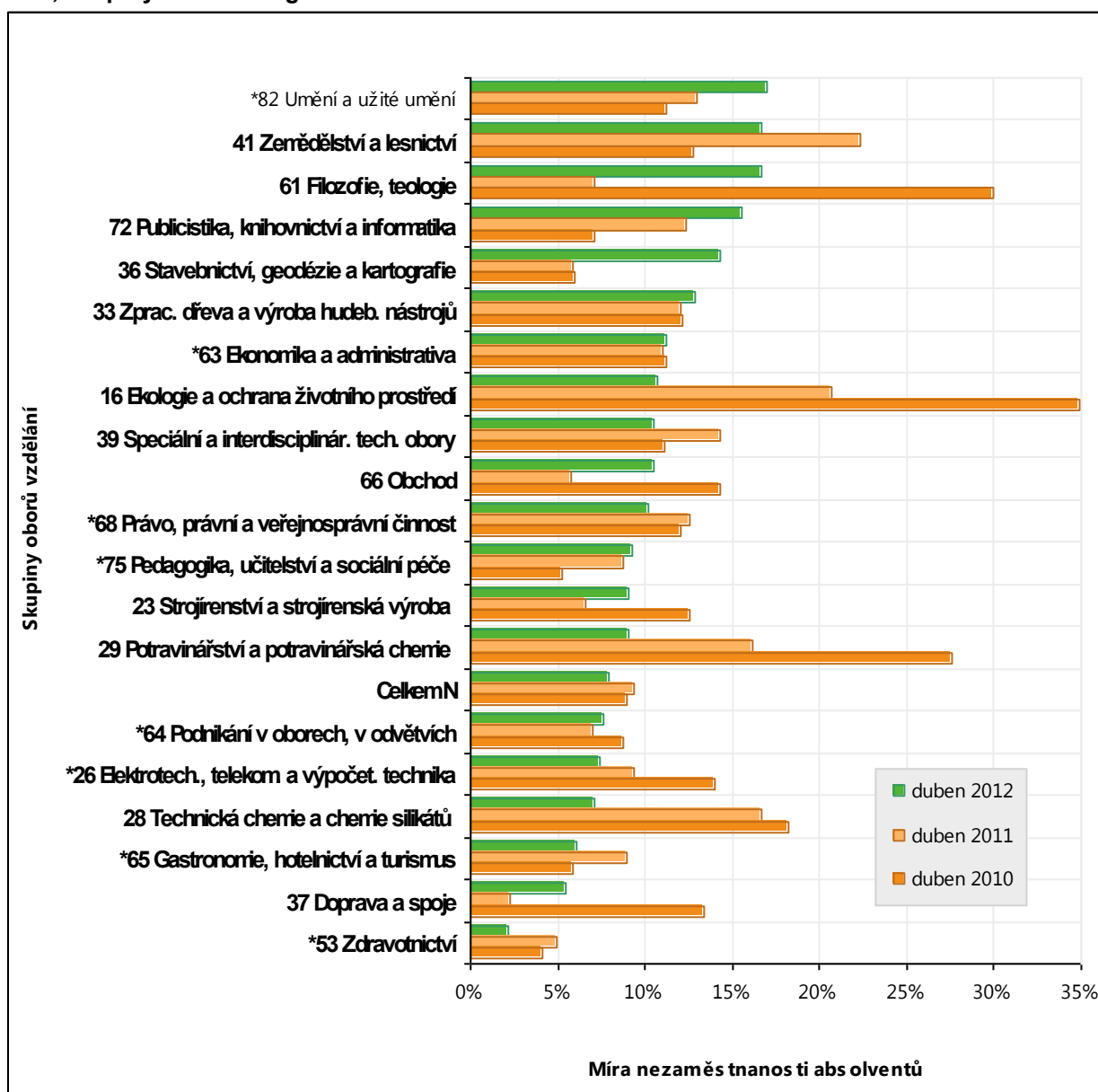
²⁷ Důvodem je zejména rozšiřující se vzdělávací nabídka na vysokých školách a demografický pokles obyvatelstva.

53 Zdravotnictví (29,6 %), 75 Pedagogika, učitelství a sociální péče (13,9 %), 63 Ekonomika a administrativa (13,4 %), 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus (8,1 %), 68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost (7,6 %), 82 Umění a užité umění (5,2 %), 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika (4,6 %), a 64 Podnikání v oborech, v odvětvích (4,5 %); z výše uvedených skupin oborů vzdělání vycházelo 86,9 % absolventů kategorie N.

Míra nezaměstnanosti absolventů vyššího odborného vzdělání (kategorie N) v dubnu 2012 činila 7,9 %. Z dat za duben 2011 a 2012 vyplývá, že růst míry nezaměstnanosti absolventů kategorie N se zřejmě zastavil. Celkově u této kategorie vzdělání došlo meziročně k poklesu (o 1,5 p.b.) a počet nezaměstnaných absolventů byl 367.

V této kategorii ukončují studium poměrně nízké počty absolventů a výsledná míra nezaměstnanosti a její meziroční výkyvy jsou tudíž velmi citlivé i na malé úbytky či přírůstky nezaměstnaných. Kromě skupiny oborů 53 Zdravotnictví, kde každoročně vystuduje největší počet absolventů (30 % absolventů VOŠ), se u většiny skupin oborů projevují výrazné meziroční změny, které lze jen obtížně vyhodnocovat.

Obrazek 4.8 Míra nezaměstnanosti absolventů: vyšší odborné vzdělání, duben 2010, 2011 a 2012, skupiny oborů kategorie N

* Označení skupin oborů vzdělání, které měly v roce 2011 v dané kategorii vzdělání více než 200 absolventů.

Nejnižší míru nezaměstnanosti (kategorie N) mají tradičně absolventi v oborech 53 Zdravotnictví (2,2 %). To ukazuje, že zdravotnictví je z pohledu šance na nalezení zaměstnání dlouhodobě perspektivní oblastí, a to i výhledově (vzhledem k demografickému vývoji lze téměř s jistotou tvrdit, že se poptávka po kvalifikovaném zdravotnickém personálu ještě zvýší). Nízká míra nezaměstnanosti byla zaznamenána také ve skupinách 37 Doprava a spoje (5,5 %) a 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus (6,1 %). Uspokojivé hodnoty dosahuje i skupina 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika (7,4 %).

Nejvyšší míru nezaměstnanosti (kategorie N) měli čerství absolventi oborů náležitých do skupiny 82 Umění a užité umění (17,0 %), 41 Zemědělství a lesnictví (16,7 %), 61 Filozofie, teologie (16,7 %), 72 Publicistika, knihovnictví a informatika (15,6 %), 36 Stavebnictví, geodézie a kartografie (14,3 %) a 33 Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů (12,9 %). Ze silněji zastoupených skupin čerstvých absolventů je patrná **vyšší (nadprůměrná) míra nezaměstnanosti** ve skupině 63 Ekonomika a administrativa (11,2 %). Nad průměrem se pohybovaly 68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost (10,2 %) a 75 Pedagogika, učitelství a sociální péče (9,3 %).

Celkový pokles míry nezaměstnanosti absolventů činil 1,5 p.b. v průměru za všechny skupiny oborů. Jeho rozložení mezi jednotlivými skupinami oborů bylo velmi diferencní.

Nejvýraznější pokles míry nezaměstnanosti byl zaznamenán u skupin s velmi nízkým počtem absolventů 16 Ekologie a ochrana životního prostředí (o 10,0 p.b., 10,7 %), 28 Technická chemie a chemie silikátů (o 9,5 p.b., 7,1 %) a 29 Potravinářství a potravinářská chemie (o 7,0 p.b., 9,1 %), které jsou náchylné na výrazné meziroční výkyvy ukazatele.

Nejvýraznější nárůst míry nezaměstnanosti nastal v případě skupin 61 Filozofie, teologie (o 9,5 p.b., 16,7 %) a 36 Stavebnictví, geodézie a kartografie (o 8,4 p.b., 14,3 %).

Tabulka 4.7 Přehled o nezaměstnanosti absolventů: vyšší odborné vzdělání, duben 2012, skupiny oborů kategorie N

Skupina oborů vzdělání	Počet absolventů (2011)	Počet nezaměstnaných absolventů (duben 2012)	Míra nezaměstnanosti absolventů v % (duben 2012)	Srovnání s dubnem 2011
16 Ekologie a ochrana životního prostředí	28	3	10,7%	-10,0 p.b.
23 Strojírenství a strojírenská výroba	99	9	9,1%	2,5 p.b.
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	216	16	7,4%	-1,9 p.b.
28 Technická chemie a chemie silikátů	14	1	7,1%	-9,5 p.b.
29 Potravinářství a potravinářská chemie	11	1	9,1%	-7,0 p.b.
33 Zprac. dřeva a výroba hudeb. nástrojů	31	4	12,9%	0,9 p.b.
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	49	7	14,3%	8,4 p.b.
37 Doprava a spoje	55	3	5,5%	3,2 p.b.
39 Speciální a interdisciplinár. tech. obory	57	6	10,5%	-3,8 p.b.
41 Zemědělství a lesnictví	126	21	16,7%	-5,6 p.b.
53 Zdravotnictví	1378	30	2,2%	-2,7 p.b.
61 Filozofie, teologie	18	3	16,7%	9,5 p.b.
63 Ekonomika a administrativa	624	70	11,2%	0,2 p.b.
64 Podnikání v oborech, v odvětvích	210	16	7,6%	0,6 p.b.
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	377	23	6,1%	-2,8 p.b.
66 Obchod	38	4	10,5%	4,8 p.b.
68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost	352	36	10,2%	-2,3 p.b.
72 Publicistika, knihovnictví a informatika	77	12	15,6%	3,2 p.b.
75 Pedagogika, učitelství a sociální péče	647	60	9,3%	0,5 p.b.
82 Umění a užité umění	241	41	17,0%	4,1 p.b.
Celkem N	4657	367	7,9%	-1,5 p.b.

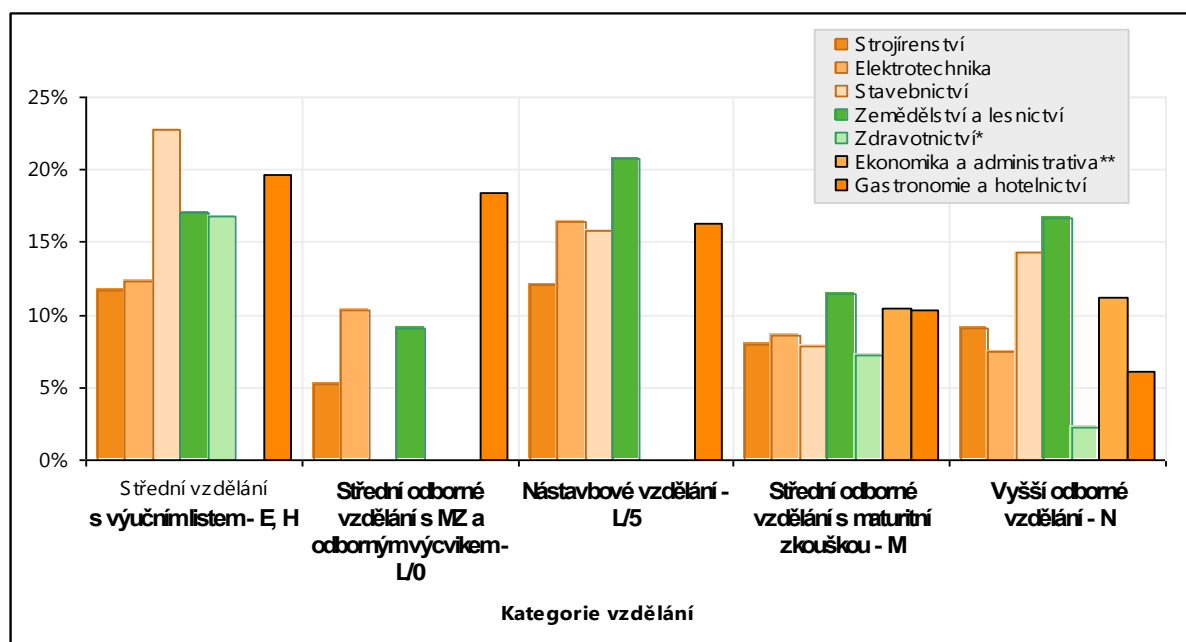
5. Struktura nezaměstnaných absolventů z hlediska profesní skladby

Po ukončení základní školy pokračuje v České republice převážná část populace ve středním vzdělávání. Odborným vzděláváním prochází téměř 80 % žáků. V roce 2011 vystudovalo téměř 37,5 % absolventů **odborného vzdělávání** v učebních oborech, 7,5 % v maturitních oborech s odborným výcvikem a 55 % v oborech středního odborného vzdělávání kategorie M (dříve středních odborných škol).

Vzájemné porovnání míry nezaměstnanosti čerstvých absolventů škol (tj. absolventů z roku 2011) v **početně nejvýznamnějších skupinách oborů** umožňuje obr. 5.1, kde jsou znázorněny míry nezaměstnanosti těchto sedmi skupin oborů.

V oborové struktuře připravovaných absolventů vykazují jedny z nejnižších hodnot míry nezaměstnanosti **zdravotnické obory**. Trvale nejnižší míry nezaměstnanosti zůstávají u absolventů středního odborného vzdělání s maturitou a VOŠ. Nízké míry nezaměstnanosti již několik let poukazují na potřebu zvýšení počtu absolventů těchto oborů – zejména s přihlédnutím k demografickému vývoji populace u nás i v ostatních evropských zemích. Skutečný vývoj počtů absolventů maturitních zdravotnických oborů je však v posledních letech opačný, počty absolventů klesají. Důvodem může být (vedle vysoké náročnosti studia, náročné práce s nepříliš vysokými výdělky a demografického poklesu v počtech žáků vstupujících v současnosti do středního vzdělávání) i nutnost získání terciárního vzdělání pro výkon práce zdravotní sestry, ačkoli dříve postačovalo střední vzdělání s maturitní zkouškou.

Obrázek 5.1 Hodnoty míry nezaměstnanosti „čerstvých“ absolventů hlavních skupin oborů (s počtem absolventů převyšujícím 3 700) v dubnu 2012

*Ve skupině oborů 53 Zdravotnictví nejsou žádné obory kategorie L/0 a L/5, poskytující střední odborné vzdělání s MZ a odborným výcvikem.

**Ve skupině oborů 63 Ekonomika a administrativa nejsou žádné obory kategorie E a H, poskytující střední vzdělání s výučním listem. A dále potom L/0 a L/5.

Velmi dobré postavení na trhu práce mají rovněž absolventi **elektrotechnických oborů** středních škol. Relativně nízké míry nezaměstnanosti jsou patrné zejména u absolventů středního vzdělání s výučním listem, středního odborného vzdělání s maturitou a odborným výcvikem a nástavbového vzdělávání. Průměrné hodnoty dosahují absolventi maturitních oborů a vyšších odborných škol.

Také míra nezaměstnanosti absolventů **strojírenských oborů** patří k nejnižším. Evidentně se zde projevuje ubývající počet pracovníků s touto kvalifikací ve vyšších

věkových kategoriích (jak vlivem odchodů do důchodu, tak změnou kvalifikace). Ukazuje se zájem firem zejména o strojaře maturanty, ať z oborů s odborným výcvikem, či z klasických maturitních oborů. Významný zájem je i o vyučené a absolventy vyšších odborných škol.

Tabulka 5.1 Hodnoty míry nezaměstnanosti absolventů vybraných hlavních skupin oborů vzdělání v dubnu 2012

Skupina oborů*	Střední vzdělání s výučním listem E, H		Střední odborné vzdělání s MZ a odborným výcvikem - L/0		Nástavbové vzdělání - L/5		Střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou - M		Vyšší odborné vzdělání - N	
	NZ	mNZ	NZ	mNZ	NZ	mNZ	NZ	mNZ	NZ	mNZ
23 Strojírenství a strojírenská výroba	777	11,7%	61	5,3%	52	12,1%	219	7,9%	9	9,1%
26 Elektrotech., telekom. a VT	258	12,3%	143	10,3%	46	16,4%	210	8,6%	16	7,4%
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	576	22,7%	-	-	15	15,8%	194	7,8%	7	14,3%
41 Zemědělství a lesnictví	365	17,0%	2	9,1%	10	20,8%	165	11,5%	21	16,7%
53 Zdravotnictví	25	16,8%	-	-	-	-	164	7,2%	30	2,2%
63 Ekonomika a administrativa	-	-	-	-	-	-	994	10,5%	70	11,2%
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	1211	19,6%	62	18,5%	51	16,2%	362	10,4%	23	6,1%
Celkem	4678	16,7%	695	12,4%	780	17,6%	3680	9,0%	367	7,9%

NZ – počet absolventů škol v kraji, kteří jsou „čerstvě“ nezaměstnaní po celé ČR.

mNZ – míra nezaměstnanosti absolventů (hodnoty od 15 % jsou zvýrazněny).

*Skupiny oborů s počtem absolventů převyšujícím 3 700.

S nástupem ekonomické recese došlo s určitým zpožděním k propadu stavební výroby, a tím i k výraznému útlumu ve **stavebních oborech**, což se odrazilo zejména na nezaměstnanosti absolventů středního vzdělání s výučním listem, kteří nadále dosahují vysoce nadprůměrné míry nezaměstnanosti. Odvětví stavebnictví je charakteristické zaměstnáváním levné pracovní síly ze zahraničí a zaměstnáváním pracovníků načerno, kde někteří z nich mohou být zároveň evidováni na úřadech práce jako nezaměstnaní. V současné době se bohužel neočekává příliš brzké znovuoživení.

Vysokou mírou nezaměstnanosti jsou tradičně postiženi absolventi **zemědělských oborů**. Relativně dobré postavení měli absolventi středního vzdělání s výučním listem (jejich postavení bylo srovnatelné s průměrem) a středního odborného vzdělání s maturitou a odborným výcvikem (kde bylo dosaženo podprůměrné hodnoty). V případě ostatních kategorií se již jednalo o vyšší nadprůměrné hodnoty. Absolventi VOŠ více než dvojnásobně převyšovali celkovou průměrnou hodnotu (za kategorii N).

V minulých letech bylo upozorňováno na neopodstatněnou (z pohledu poptávky na trhu práce) nadprodukcí absolventů **ekonomických** maturitních studií **oborů** **kategorie M**. Hodnoty míry nezaměstnanosti této kategorie vzdělání vykazovaly řadu let podprůměrnou míru nezaměstnanosti, ačkoli je zde připravován vysoký počet absolventů. V posledních letech sice dochází k přesunu z podprůměrných hodnot k mírnému nadprůměru, přesto však lze nadále postavení těchto absolventů považovat za poměrně příznivé.

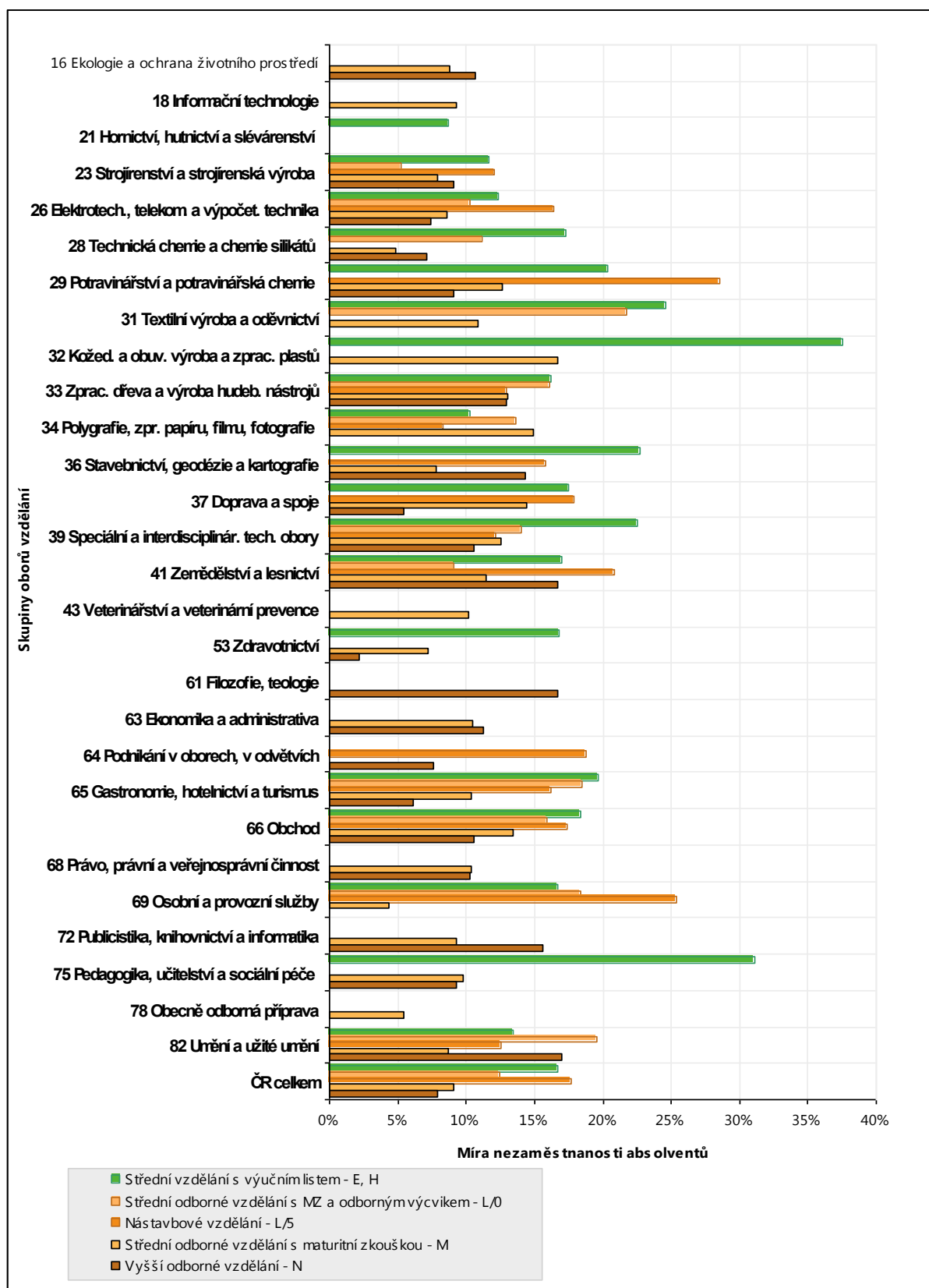
U oborů skupiny **Gastronomie, hotelnictví a turismus** je míra nezaměstnanosti téměř pro všechny kategorie středního vzdělání nadprůměrná. Nejvyšší je u absolventů středního vzdělání s výučním listem a středního odborného vzdělání s maturitou a odborným výcvikem. Absolventi VOŠ se na trhu práce uplatňují naopak velice dobře, jejich míra nezaměstnanosti patří v této kategorii mezi podprůměrné.

Příznivá je situace absolventů SOŠ s maturitou skupiny 18 **Informační technologie**.²⁸ Na trhu práce se dobře uplatňují rovněž absolventi skupiny 21 **Hornictví, hutnictví a slévárenství**, kde je patrná spolupráce zaměstnavatelské sféry se školami. Míra nezaměstnanosti této skupiny oborů vzdělání patří mezi nejnižší, a to ve všech kategoriích vzdělání. Jedná se o profese, které byly velmi poznamenány restrukturalizací průmyslu a

²⁸ Jedná se o skupinu oborů vzdělání, která byla původně součástí skupiny 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika.

propouštěním. Počty absolventů v nich výrazně klesly. Mnoho pracovníků tento obor opustilo, a proto se dnes absolventi uplatňují relativně snadněji než v devadesátých letech.

Obrázek 5.2 Hodnoty míry nezaměstnanosti absolventů skupin oborů vzdělání podle kategorií vzdělání v dubnu 2012

Vyšší míru nezaměstnanosti vykazují absolventi skupiny oborů 29 **Potravinářství a potravinářská chemie**, a to ve všech kategoriích vzdělání. V posledních několika letech se jako problematická jeví skupina oborů 31 **Textilní výroba a oděvnictví**, kde zejména absolventi učebních oborů hledají obtížně uplatnění na trhu práce, a to v důsledku omezení textilní výroby, která není schopná konkurovat dovozům levného textilu (především z Číny). Problémy s uplatněním mají také absolventi skupiny oborů 66 **Obchod** v nižších úrovních vzdělání, a to zejména absolventi maturitních oborů s odborným výcvikem (obor 6641L/01 Obchodník). Důvodem není nedostatek pracovních míst, ale spíše jejich charakter, tj. platové a pracovní podmínky.

Vysoká míra nezaměstnanosti přetrvává u skupiny oborů vzdělání 69 **Osobní a provozní služby**, a to zejména u absolventů maturitních oborů s odborným výcvikem (obor 6941L/01 Kosmetické služby) a nástavbového vzdělání (obor 6941L/51 Vlasová kosmetika). Vysoká je i míra nezaměstnanosti u absolventů maturitních oborů s odborným výcvikem a VOŠ skupiny 82 **Umění a užité umění**.

Tabulka 5.2 Hodnoty míry nezaměstnanosti absolventů skupin oborů vzdělání v dubnu 2012

duben 2012	Střední vzdělání s výučním listem - E, H		Střední odborné vzdělání s MZ a odborným výcvikem - L/O		Nástavbové vzdělání - L/5		Střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou - M		Vyšší odborné vzdělání - N	
	NZ	mNZ	NZ	mNZ	NZ	mNZ	NZ	mNZ	NZ	mNZ
Celkem	4678	16,7%	695	12,4%	780	17,6%	3680	9,0%	367	7,9%
16 Ekologie a ochrana životního prostředí							36	8,8%	3	10,7%
18 Informační technologie							257	9,3%		
21 Hornictví, hutnictví a slévárenství	4	8,7%	0	0,0%			0	0,0%		
23 Strojirenictví a strojírenská výroba	777	11,7%	61	5,3%	52	12,1%	219	7,9%	9	9,1%
26 Elektrotech., telekom. A VT	258	12,3%	143	10,3%	46	16,4%	210	8,6%	16	7,4%
28 Technická chemie a chemie silikátů	20	17,2%	5	11,1%			16	4,8%	1	7,1%
29 Potravinářství a potravinářská chemie	254	20,4%			4	28,6%	25	12,6%	1	9,1%
31 Textilní výroba a oděvnictví	41	24,6%	10	21,7%			25	10,9%		
32 Kožed. a obuv. výroba a zprac. plastů	6	37,5%					7	16,7%		
33 Zprac. dřeva a výroba hudeb. nástrojů	262	16,2%	15	16,1%	22	12,9%	29	13,0%	4	12,9%
34 Polygrafie, zpr. papíru, filmu, fotografie	35	10,2%	31	13,7%	1	8,3%	20	14,9%		
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	576	22,7%			15	15,8%	194	7,8%	7	14,3%
37 Doprava a spoje	11	17,5%			19	17,9%	125	14,4%	3	5,5%
39 Speciální a interdisciplinár. tech. obory	18	22,5%	115	14,0%	5	12,2%	12	12,5%	6	10,5%
41 Zemědělství a lesnictví	365	17,0%	2	9,1%	10	20,8%	165	11,5%	21	16,7%
43 Veterinářství a veterinární prevence							34	10,1%		
53 Zdravotnictví	25	16,8%					164	7,2%	30	2,2%
61 Filozofie, teologie									3	16,7%
63 Ekonomika a administrativa							994	10,5%	70	11,2%
64 Podnikání v oborech, v odvětvích					516	18,7%			16	7,6%
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	1211	19,6%	62	18,5%	51	16,2%	362	10,4%	23	6,1%
66 Obchod	310	18,4%	112	15,9%	13	17,3%	7	13,5%	4	10,5%
68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost							157	10,4%	36	10,2%
69 Osobní a provozní služby	398	16,7%	103	18,3%	17	25,4%	2	4,3%		
72 Publicistika, knihovnictví a informatika							15	9,3%	12	15,6%
75 Pedagogika, učitelství a sociální péče	76	31,1%					180	9,8%	60	9,3%
78 Obecně odborná příprava							304	5,4%		
82 Umění a užité umění	31	13,5%	36	19,6%	2	12,5%	121	8,7%	41	17,0%

NZ – počet absolventů škol v kraji, kteří jsou „čerstvě“ nezaměstnaní po celé ČR.

mNZ – míra nezaměstnanosti absolventů (hodnoty od 15 % jsou zvýrazněny).

6. Nezaměstnanost ekonomicky aktivního obyvatelstva a mladých lidí z hlediska vzdělání

Data o nezaměstnanosti absolventů (kategorie vzdělání (L/0, L/5, M, K) z dubna 2012 jsou významně ovlivněna zavedením státní maturitní zkoušky na jaře 2011. Lze předpokládat, že pokud by nová maturitní zkouška neproběhla, byla by letošní míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů vyšší. Nezaměstnanost čerstvých absolventů vysokoškolského vzdělání v publikaci není prezentována kvůli aktuální nedostupnosti dat, která by věrohodně zachycovala současnou situaci těchto absolventů na trhu práce. Z obou důvodů jsme se rozhodli využít dalšího zdroje informací o nezaměstnanosti, kterým je Výběrové šetření pracovních sil "VŠPS" z roku 2011. V souvislosti s ním jsme si rovněž položili doplňující otázku týkající se nezaměstnanosti ekonomicky aktivního obyvatelstva "EAO" podle vystudovaného oboru vzdělání.

V následující tabulce a grafu jsou prezentovány údaje týkající se mladých lidí ve věku 15–24 let. Jedná se o ekonomicky aktivní mladé lidi na trhu práce, kteří absolvovali základní, střední (příp. vyšší odbornou) úroveň vzdělání. Dále uvádíme údaje o skupině mladých lidí ve věku 20–29 let, kteří dosáhli terciární úrovně vzdělání. Vedle míry nezaměstnanosti mladých lidí je zde pro doplnění prezentována míra nezaměstnanosti ekonomicky aktivního obyvatelstva.

Tabulka 6.1 Míra nezaměstnanosti mladých lidí v roce 2011 podle VŠPS

	Zam	Nezam	Celkem	MN (15-24)	MN (EAO)
Bez vzdělání - A	0	0	0	0,0%	72,8%
Základní vzdělání (vč. nedokončeného) - B, C	22561	19665	42226	46,6%	24,4%
Střední odborné s výučním listem - E, H	109968	20260	130229	15,6%	7,7%
Střední odborné bez výučního listu - J	864	171	1035	16,5%	9,5%
Střední odborné s MZ - M a L/0	129812	20381	150192	13,6%	4,7%
Gymnaziální vzdělání - K	16116	2789	18905	14,8%	7,3%
Pomaturitní a nástavbové vzdělání - L/5	4483	1385	5868	23,6%	3,9%
Vyšší odborné vzdělání - N	4792	448	5240	8,5%	4,0%
	Zam	Nezam	Celkem	MN (20-29)	MN (EAO)
Konzervatoře	1441	0	1441	0,0%	0,0%
Vysokoškolské bakalářské vzdělání - R	52482	2792	55273	5,1%	2,9%
Vysokoškolské magisterské vzdělání - T	101139	6880	108020	6,4%	2,9%
Vysokoškolské doktorské vzdělání - V	858	0	858	0,0%	0,0%
Celkem	444517	74771	519288	14,4%	6,7%

Zam – počet zaměstnaných; Nezam – počet nezaměstnaných

Celkem = Zam + Nezam; MN (míra nezaměstnanosti) = Nezam/Celkem

Z dat VŠPS 2011 je patrná přímá závislost mezi úrovní vzdělání a nezaměstnaností. Nejtěžší postavení na trhu práce mají lidé bez vzdělání, příp. se základním vzděláním, nejlépe jsou na tom lidé s terciární úrovní vzdělání. V porovnání s vyššími věkovými ročníky mají na trhu práce obtížnější postavení mladí lidé bez dostatečné praxe a pracovních zkušeností.

Míra nezaměstnanosti mladých lidí (do 24 let) středního odborného vzdělání s maturitou (kategorie M) a s odborným výcvikem (kategorie L/0) v roce 2011 podle VŠPS dosahovala 13,6 %, pomaturitního a nástavbového vzdělávání 23,6 % a gymnaziálního vzdělávání 14,8 %. Míra nezaměstnanosti mladých lidí (do 29 let) vysokoškolského bakalářského vzdělání činila 5,1 %, magisterského vzdělání 6,4 % a doktorského vzdělání 0 %.

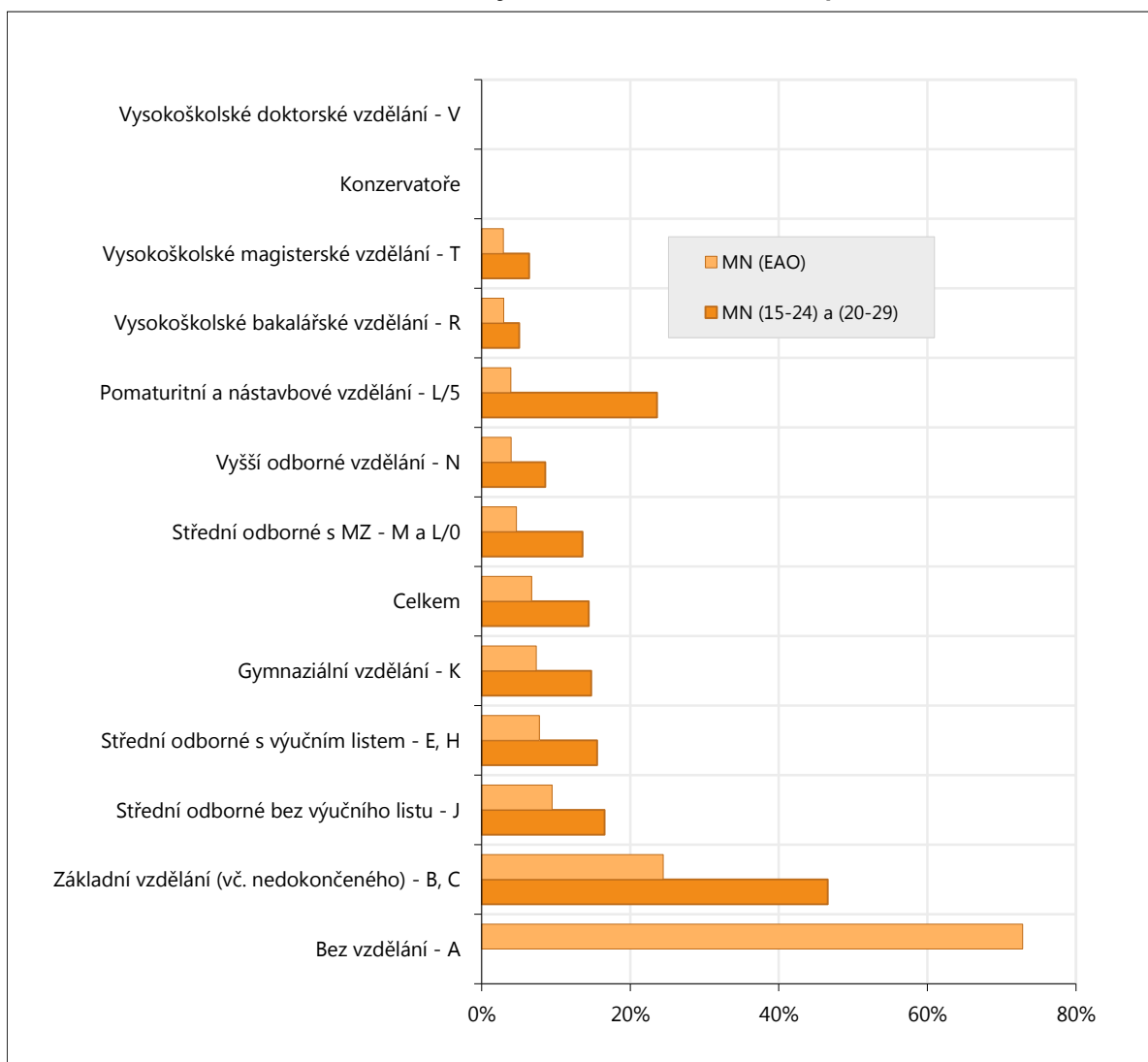
Bylo by jistě zajímavé podívat se na nezaměstnanost mladých lidí podle oborového zaměření. Bohužel velikost vzorku VŠPS není pro analýzu v rámci věkových kategorií

dostatečná. Proto je možné tuto otázku vztahovat pouze na ekonomicky aktivní obyvatelstvo jako celek (bez rozlišení na úrovně vzdělání).

Vezmeme-li v úvahu pouze větší skupiny oborů vzdělání s počtem zaměstnaných nad 20 tisíc, pak **nejnižší míru nezaměstnanosti** mají lidé, kteří vystudovali zdravotnické, pedagogické a elektrotechnické obory. Velmi nízká nezaměstnanost je patrná v ošetrovatelství, sociální péči a poradenství, v právnických a filosofických oborech, v lesnictví, rostlinné a živočišné výrobě. Podprůměrná je míra nezaměstnanosti EAO s ekonomickým, počítačovým a strojírenským zaměřením.

Nejvyšší míru nezaměstnanosti má podle VŠPS EAO, které vystudovalo obory spíše nižší úrovně vzdělání se zaměřením na umělecko-řemeslné dovednosti, sekretářské a kancelářské práce, textilní obory, velkoobchod a maloobchod, hornictví a těžbu. Vyšší nezaměstnanost mají lidé s obory v oblasti hotelnictví a zahradnictví.

Obrázek 6.1 Míra nezaměstnanosti mladých lidí a EAO v roce 2011 podle VŠPS

7. Závěr

V dubnu 2012 celková míra registrované nezaměstnanosti v České republice dosahovala 8,4 % a na úřadech práce bylo registrováno celkem 497,3 tis. nezaměstnaných. **Celkový počet evidovaných nezaměstnaných absolventů a mladistvých v dubnu 2012 činil 26,6 tis. a podíl nezaměstnaných absolventů na celkové nezaměstnanosti dosahoval 5,3 %. V meziročním porovnání se celkový počet nezaměstnaných snížil o 5 386 absolventů, počet všech nezaměstnaných o 16,5 tisíc. Podíl nezaměstnaných absolventů a mladistvých na celkové nezaměstnanosti poklesl o 0,9 procentního bodu.**

Údaje o nezaměstnanosti, zatím poslední vlny čerstvých absolventů z roku 2011, vypovídají o jisté stabilizaci jejich absorpce trhem práce. Přestože v jarních měsících roku 2012 došlo k podstatnému zlepšení, **situace letošních absolventů** (kteří na trh práce přicházejí v letních měsících) **pravděpodobně není jednoduchá**. Z porovnání zářijových hodnot za roky 2010 a 2011 by se mohlo zdát, že se situace zlepšuje, avšak přílišný optimismus není zcela na místě. Zdánlivý úspěch je spíše odrazem **kombinace** několika **faktorů**, a to zejména **demografického vývoje** (pokles celkového počtu absolventů), **rozšiřujícího se přístupu k terciárnímu vzdělávání**, který vede ke zvyšování podílu absolventů pokračujících ve studiu, a **zavedení státní maturitní zkoušky na jaře 2011**.

Zavedení státní maturitní zkoušky na jaře 2011 mělo určitý vliv na data týkající se počtu absolventů a počtu nezaměstnaných absolventů – “maturantů” všech kategorií vzdělání (L/0, L/5, M, K). Ti maturanti, kteří úspěšně nedokončili maturitní zkoušku, nezískali statut absolventa. Pokud se zaregistrovali na úřadech práce, nejsou vykazováni ani jako nezaměstnaní absolventi. Tento jev se projevil zejména na nezaměstnanosti absolventů středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem (kategorie L/0) a nástavbového vzdělání (kategorie L/5). Nejméně se nová maturita dotkla absolventů gymnaziálního vzdělávání (kategorie K). Vliv zavedení státní maturitní zkoušky na míru nezaměstnanosti absolventů je obtížně kvantifikovatelný. Lze předpokládat, že **pokud by státní maturitní zkouška nebyla zavedena, byla by letošní míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů poněkud vyšší**. Této problematice je věnován prostor především v kapitolách 2 a 3.

Stěžejní částí publikace je **kapitola 4**, která sleduje **míru nezaměstnanosti čerstvých absolventů škol k 30. dubnu 2012**. Čerstvými absolventy jsou ti, kteří úspěšně ukončili studium během posledních dvanácti měsíců. **V oborovém členění jsou statisticky sledováni nezaměstnaní absolventi vždy k 30. dubnu a 30. září**, přičemž tato publikace vychází z nejčerstvějších, čili **dubnových hodnot z roku 2012** právě proto, že nejlépe popisují, do jaké míry se podařilo absolventům, kteří ukončili studium v roce 2011, nalézt uplatnění na trhu práce. Vypočtené míry nezaměstnanosti jsou analyzovány nejen v členění podle kategorií vzdělání, ale i podle skupin oborů vzdělání.

Míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů středního vzdělání s výučním listem (kategorie E+H), zjišťovaná k 30. dubnu 2012, se meziročně mírně snížila o 2 procentní body na **16,7 %**. Znamená to, že situace se začíná zřejmě stabilizovat, přesto ale každý šestý z těchto absolventů zůstává v dubnu 2012 bez pracovního uplatnění. Celkový mírný pokles míry nezaměstnanosti vyučených absolventů nebyl rozložen rovnoměrně. Ve většině významných skupin učebních oborů míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů oproti loňskému dubnu poklesla. Výjimkou jsou často skupiny oborů s nižším počtem absolventů. Uplatnění “nejsnáze” nalézali absolventi technických oborů (polygrafických, elektrotechnických a strojírenských). Vysoká míra nezaměstnanosti absolventů přetrvává ve stavebních oborech. Stavebnictví všeobecně sice patří i navzdory krizi k odvětvím, v nichž zkušení řemeslníci nalézají uplatnění relativně snadno, ale čerstvé absolventy znevýhodňuje nedostatek praxe a skutečnost, že firmy raději využívají zahraničních pracovníků. Problémy s uplatněním na trhu práce měli také absolventi skupin oborů 32 Kožedělná a obuvnická výroba a zpracování plastů, 75 Pedagogika, učitelství a sociální péče, 31 Textilní výroba a oděvnictví a 39 Speciální a interdisciplinární technické obory.

Míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem (kategorie L/0) v dubnu 2012 dosahovala **12,4 %**, meziročně se tím snížila o 3,6 procentního bodu. Celkový mírný pokles míry nezaměstnanosti absolventů kategorie L0/L5 nebyl rozložen rovnoměrně podle jednotlivých skupin oborů. Nejnižší hodnoty míry nezaměstnanosti měli absolventi skupin 21 Hornictví, hutnictví a slévárenství, 23 Strojírenství a strojírenská výroba, 41 Zemědělství a lesnictví a 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika. Za posledních pět let absolventi oborové skupiny 23 nacházejí uplatnění na trhu práce nejsnadněji. Nejvyšší hodnoty míry nezaměstnanosti absolventů byly zaznamenány ve skupinách 31 Textilní výroba a oděvnictví a 82 Umění a užité umění. Ze silněji zastoupených skupin čerstvých absolventů je patrná vysoká míra nezaměstnanosti v rámci služeb, tj. skupin oborů 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus a 69 Osobní a provozní služby.

Míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů nástavbového vzdělání (kategorie L/5) v dubnu 2012 činila **17,6 %**, meziročně se tím snížila o 3 procentní body. Stejně jako v případě absolventů se středním vzděláním s výučním listem byl každý šestý absolvent této kategorie vzdělání v dubnu 2012 bez pracovního uplatnění. Celkový pokles míry nezaměstnanosti absolventů mezi jednotlivými skupinami oborů byl velmi diferenční. Nejnižší míru nezaměstnanosti mají technické obory skupin 34 Polygrafie, zpracování papíru, filmu, fotografie, 23 Strojírenství a strojírenská výroba, 39 Speciální a interdisciplinární technické obory, 82 Umění a užité umění a 33 Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů. Nejvyšší míru nezaměstnanosti vykazovaly skupiny 29 Potravinářství a potravinářská chemie, 69 Osobní a provozní služby a 41 Zemědělství a lesnictví. Ze silněji zastoupených skupin čerstvých absolventů je patrná vysoká míra nezaměstnanosti ve skupině 64 Podnikání v oborech, v odvětvích.

Míra nezaměstnanosti absolventů středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou (kategorie M) se meziročně mírně snížila o 2,4 procentního bodu, na **9,0 %**. Celkový mírný meziroční pokles nebyl rozložen rovnoměrně. U všech významných skupin oborů vzdělání míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů oproti loňskému dubnu poklesla. Ze silněji zastoupených skupin čerstvých absolventů je patrná nízká míra nezaměstnanosti ve skupině oborů 28 Technická chemie a chemie silikátů, 78 Obecně odborná příprava (obory Lyceí), 53 Zdravotnictví, 36 Stavebnictví, geodézie a kartografie a 23 Strojírenství, strojírenská výroba. Nejvyšší míra nezaměstnanosti byla zjištěna u skupin 32 Kožedělná a obuvnická výroba a zpracování plastů, 34 Polygrafie, zpracování papíru, filmu, fotografie, 37 Doprava a spoje, 66 Obchod a 33 Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů.

Míra nezaměstnanosti absolventů gymnázií (kategorie K) **je tradičně velice nízká (3,1 %; pokles o 0,1 procentního bodu)**, což je způsobeno především tím, že valná většina absolventů pokračuje ve studiu na vysokých nebo vyšších odborných školách, což odpovídá i charakteru a cílům všeobecné přípravy během středoškolského studia. Počty absolventů středních škol, kteří úspěšně pokračují ve studiu na terciární úrovni, však nejsou pravidelně statisticky sledovány. Pokud by bylo možné počty nezaměstnaných gymnazistů vztáhnout pouze k těm absolventům, kteří přecházejí na trh práce, míra nezaměstnanosti by pro tuto kategorii vzdělání vycházela výrazně vyšší.

Míra nezaměstnanosti absolventů vyššího odborného vzdělání (kategorie N) se meziročně snížila o 1,5 procentního bodu, na **7,9 %** v dubnu 2012. Celkový meziroční pokles míry nezaměstnanosti absolventů nebyl rozložen rovnoměrně, mezi jednotlivými skupinami oborů byl velmi diferenční. Nejnižší míru nezaměstnanosti mají tradičně absolventi v oborech 53 Zdravotnictví, 37 Doprava a spoje a 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus. Uspokojivé hodnoty dosahuje i skupina 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika. Nejvyšší hodnoty byly v dubnu 2012 zaznamenány u skupin oborů 82 Umění a užité umění, 41 Zemědělství a lesnictví, 61 Filozofie, teologie, 72 Publicistika, knihovnictví a informatika, 36 Stavebnictví, geodézie a kartografie a 33 Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů.

Hlavním skupinám oborů, ve kterých se v souhrnu za všechny úrovně vzdělání každoročně připravovala **největší část absolventů**, je věnována pozornost v **kapitole 5**.

Z porovnání například vyplývá, že nejlépe nalézají uplatnění čerství absolventi **zdravotnických oborů**. V meziročním porovnání dubnových hodnot se zdá, že těchto absolventů se krize dotkla nejméně a stále je po nich velmi vysoká poptávka, mimo jiné také proto, že těch, kteří nepokračují v dalším vzdělávání a přecházejí ihned po absolvování na trh práce, je malá část.

Velmi dobré postavení na trhu práce mají rovněž absolventi **elektrotechnických oborů** středních škol. Relativně nízké míry nezaměstnanosti jsou patrné zejména u absolventů středního vzdělání s výučním listem, středního odborného vzdělání s maturitou a odborným výcvikem a nástavbového vzdělávání. Průměrné hodnoty dosahují absolventi maturitních oborů a vyšších odborných škol. V rámci **strojírenských oborů** patří míra nezaměstnanosti těchto absolventů k nejnižším. Evidentně se zde projevuje ubývající počet pracovníků s touto kvalifikací ve vyšších věkových kategoriích (jak vlivem odchodů do důchodu, tak změnou kvalifikace). Ukazuje se zájem firem zejména o strojaře maturanty, ať z oborů s odborným výcvikem, či z klasických maturitních oborů. Významný zájem je i o vyučené a absolventy vyšších odborných škol.

S nástupem ekonomické recese došlo s určitým zpožděním k propadu stavební výroby, a tím i k výraznému útlumu ve **stavebních oborech**, což se odrazilo zejména na nezaměstnanosti absolventů středního vzdělání s výučním listem, kteří nadále dosahují vysoce nadprůměrné míry nezaměstnanosti. Odvětví stavebnictví je charakteristické zaměstnáváním levné pracovní síly ze zahraničí a zaměstnáváním pracovníků načerno, kde někteří z nich mohou být zároveň evidováni na úřadech práce jako nezaměstnaní. V současné době se bohužel neočekává příliš brzké znovuoživení.

Vysokou mírou nezaměstnanosti jsou tradičně postiženi absolventi **zemědělských oborů**. Relativně dobré postavení měli absolventi středního vzdělání s výučním listem (bylo srovnatelné s průměrem) a středního odborného vzdělání s maturitou a odborným výcvikem (kde bylo dosaženo podprůměrné hodnoty). V případě ostatních kategorií se již jednalo o vyšší nadprůměrné hodnoty. Absolventi VOŠ více než dvojnásobně převyšovali celkovou průměrnou hodnotu (za kategorii N).

V minulých letech bylo upozorňováno na neopodstatněnou (z pohledu poptávky na trhu práce) nadprodukcí absolventů **ekonomických** maturitních studií **oborů kategorie M**. Hodnoty míry nezaměstnanosti této kategorie vzdělání vykazovaly řadu let podprůměrnou míru nezaměstnanosti, ačkoli je zde připravován vysoký počet absolventů. V posledních letech sice dochází k přesunu z podprůměrných hodnot k mírnému nadprůměru, přesto však lze nadále postavení těchto absolventů považovat za poměrně příznivé.

Konkrétní hodnoty míry nezaměstnanosti čerstvých absolventů škol, evidovaných jako uchazeči o zaměstnání k 30. dubnu 2012, lze nalézt v **Informačním systému o uplatnění absolventů škol na trhu práce (ISA+)** na www.infoabsolvent.cz, v sekci Absolventi a trh práce, v tématu Zaměstnanost a nezaměstnanost na dynamické stránce **Míra nezaměstnanosti absolventů podle oborů vzdělání**. Podrobné rozpracování problematiky celkové nezaměstnanosti a nezaměstnanosti absolventů škol v jednotlivých krajích je uvedeno na www.nuv.cz, v tematickém okruhu „Vzdělávání a trh práce“ pod odkazem „Vzdělávání a trh práce v krajích“.

Seznam oborů vzdělání podle skupin oborů

Písmenem v kódu oboru jsou rozlišovány obory vzdělání poskytující:

J - střední vzdělání (bez výučního listu a maturitní zkoušky)

E - střední vzdělání s výučním listem s nižšími nároky v oblasti všeobecného i obecně odborného vzdělání

H - střední vzdělání s výučním listem

L/0 - střední vzdělání s maturitní zkouškou, u kterých je součástí vzdělávání i odborný výcvik

L/5 - poskytující střední vzdělání s maturitní zkouškou - nástavbové studium

M - střední vzdělání s maturitní zkouškou

P - vyšší odborné vzdělání v konzervatoři

16 Ekologie a ochrana životního prostředí

16-01-M/01 Ekologie a životní prostředí

16-02-M/01 Průmyslová ekologie

18 Informatické obory

18-20-M/01 Informační technologie

21 Hornictví a hornická geologie, hutnictví a slévárnictví

21-52-H/01 Hutník

21-53-H/01 Modelář

21-55-H/01 Slévač

21-43-L/01 Hutník operátor

21-44-L/01 Technik modelových zařízení

21-43-L/51 Hutník operátor

21-44-L/51 Technik modelových zařízení

21-42-M/01 Geotechnika

21-43-M/01 Hutnictví

21-44-M/01 Strojírenská metalurgie

23 Strojírenství a strojírenská výroba

23-51-E/01 Strojírenské práce

23-51-H/01 Strojní mechanik

23-52-H/01 Nástrojař

23-55-H/01 Klempíř

23-55-H/02 Karosář

23-56-H/01 Obráběč kovů

23-57-H/01 Kovář

23-61-H/01 Autolakýrník

23-62-H/01 Jemný mechanik

23-65-H/01 Strojník

23-65-H/02 Lodník

23-65-H/03 Strojník silničních strojů

23-68-H/01 Mechanik opravář motorových

vozidel

23-69-H/01 Puškař

23-44-L/01 Mechanik strojů a zařízení

23-45-L/01 Mechanik seřizovač

23-45-L/02 Letecký mechanik

23-62-L/01 Optik

23-69-L/01 Technik - puškař

23-43-L/51 Provozní technika

23-44-L/51 Mechanik strojů a zařízení

23-45-L/51 Mechanik seřizovač

23-62-L/51 Optik

23-69-L/51 Technik - puškař

23-41-M/01 Strojírenství

23-45-M/01 Dopravní prostředky

26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika

26-51-E/01 Elektrotechnické a strojně
montážní práce

26-51-H/01 Elektrikář

26-51-H/02

Elektrikář - silnoproud

26-52-H/01

Elektromechanik pro zařízení a
přístroje

26-57-H/01

Autoelektrikář

26-59-H/01

Spojový mechanik

26-41-L/01

Mechanik elektrotechnik

26-41-L/51

Mechanik elektrotechnik

26-41-L/52

Provozní elektrotechnika

26-45-L/51

Telekomunikace

26-41-M/01

Elektrotechnika

26-45-M/01

Telekomunikace

28 Technická chemie a chemie silikátů

28-52-E/01

Chemické práce

28-56-E/01

Papírenská výroba

28-57-E/01

Keramická výroba

28-58-E/01

Sklářská výroba

28-63-E/01

Bižuterní výroba

28-52-H/01

Chemik

28-57-H/01

Výrobce a dekorátér keramiky

28-58-H/01

Sklář - výrobce a zušlechťovatel
skla

28-63-H/01

Výrobce bižuterie a dekorativních
předmětů

28-42-L/01

Chemik operátor

28-42-L/51

Chemik operátor

28-45-L/51

Sklářský a keramický průmysl

28-41-M/01

Technologie celulózy a papíru

28-44-M/01

Aplikovaná chemie

28-46-M/01

Technologie silikátů

29 Potravinářství a potravinářská chemie

29-51-E/01

Potravinářská výroba

29-51-E/02

Potravinářské práce

29-51-H/01

Výrobce potravin

29-53-H/01

Pekař

29-54-H/01

Cukrář

29-56-H/01

Řezník - uzenář

29-41-L/51

Technologie potravin

29-41-M/01

Technologie potravin

29-42-M/01

Analýza potravin

31 Textilní výroba a oděvnictví

31-57-E/01

Textilní a oděvní výroba

31-59-E/01

Šití oděvů

31-59-E/02

Šití prádla

31-57-H/01

Výrobce textilií

31-58-H/01

Krejčí

31-62-H/01

Výrobce pokrývek hlavy

31-43-L/01

Oděvní technik

31-41-L/51

Textilnictví

31-43-L/51

Oděvnictví

31-41-M/01

Textilnictví

31-43-M/01

Oděvnictví

- 32 Kožedělná a obuvnická výroba a zpracování plastů**
- 32-41-E/01 Kožedělná výroba
 - 32-52-H/01 Výrobce kožedělného zboží
 - 32-54-H/01 Výrobce obuvi
 - 32-41-M/01 Zpracování usní, plastů a pryže
- 33 Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů**
- 33-56-E/01 Truhlářská a čalounická výroba
 - 33-57-E/01 Dřevařská výroba
 - 33-58-E/01 Zpracovatel přírodních pletiv
 - 33-54-H/01 Mechanik hudebních nástrojů
 - 33-54-H/02 Mechanik dechových a bicích hudebních nástrojů
 - 33-56-H/01 Truhlář
 - 33-59-H/01 Čalouník
 - 33-41-L/01 Operátor dřevařské a nábytkářské výroby
 - 33-42-L/51 Nábytkářská a dřevařská výroba
 - 33-42-M/01 Nábytkářská a dřevařská výroba
 - 33-43-M/01 Výroba hudebních nástrojů
- 34 Polygrafie, zpracování papíru, filmu a fotografie**
- 34-57-E/01 Knihařské práce
 - 34-52-H/01 Tiskař na polygrafických strojích
 - 34-53-H/01 Reprodukční grafik
 - 34-57-H/01 Knihař
 - 34-52-L/01 Tiskař na polygrafických strojích
 - 34-53-L/01 Reprodukční grafik pro média
 - 34-56-L/01 Fotograf
 - 34-57-L/01 Technik dokončovacích zpracování tiskovin
 - 34-41-L/51 Polygrafický průmysl
 - 34-56-L/51 Fotograf
 - 34-41-M/01 Polygrafie
 - 34-42-M/01 Obalová technika
- 36 Stavebnictví, geodézie a kartografie**
- 36-51-E/01 Dlaždičské práce
 - 36-55-E/01 Klempířské práce ve stavebnictví
 - 36-57-E/01 Malířské a natěračské práce
 - 36-59-E/01 Podlahářské práce
 - 36-62-E/01 Sklenářské práce
 - 36-64-E/01 Tesařské práce
 - 36-67-E/01 Zednické práce
 - 36-67-E/02 Stavební práce
 - 36-69-E/01 Pokrývačské práce
 - 36-52-H/01 Instalátér
 - 36-52-H/02 Mechanik plynových zařízení
 - 36-54-H/01 Kameník
 - 36-56-H/01 Kominík
 - 36-58-H/01 Montér vodovodů a kanalizací a obsluha vodárenských zařízení
 - 36-59-H/01 Podlahář
 - 36-62-H/01 Sklenář
 - 36-63-H/01 Štukatér
 - 36-64-H/01 Tesař
 - 36-65-H/01 Vodař
 - 36-66-H/01 Montér suchých staveb
 - 36-67-H/01 Zedník
 - 36-67-H/02 Kamnář
 - 36-69-H/01 Pokrývač
 - 36-44-L/51 Stavební provoz
 - 36-45-L/52 Technik plynových zařízení a tepelných soustav
- 36-43-M/01 Stavební materiály**
- 36-45-M/01 Technická zařízení budov**
- 36-46-M/01 Geodézie a katastr nemovitostí**
- 36-47-M/01 Stavebnictví**
- 37 Doprava a spoje**
- 37-51-H/01 Manipulant poštovního provozu a přepravy
 - 37-52-H/01 Železničář
 - 37-42-L/51 Logistické a finanční služby
 - 37-41-M/01 Provoz a ekonomika dopravy
 - 37-42-M/01 Logistické a finanční služby
- 39 Speciální a interdisciplinární technické obory**
- 39-41-H/01 Malíř a lakýrník
 - 39-41-L/01 Autotronik
 - 39-41-L/02 Mechanik instalatérských a elektrotechnických zařízení
 - 39-41-L/51 Autotronik
 - 39-08-M/01 Požární ochrana
- 41 Zemědělství a lesnictví**
- 41-51-E/01 Zemědělské práce
 - 41-52-E/01 Zahradnické práce
 - 41-52-E/02 Zahradnická výroba
 - 41-55-E/01 Opravářské práce
 - 41-56-E/01 Lesnické práce
 - 41-51-H/01 Zemědělec - farmář
 - 41-51-H/02 Včelař
 - 41-52-H/01 Zahradník
 - 41-53-H/01 Rybář
 - 41-53-H/02 Jezdec a chovatel koní
 - 41-54-H/01 Podkovář a zemědělský kovář
 - 41-55-H/01 Opravář zemědělských strojů
 - 41-56-H/01 Lesní mechanizátor
 - 41-56-H/02 Opravář lesnických strojů
 - 41-57-H/01 Zpracovatel dřeva
 - 41-43-L/01 Chovatel cizokrajných zvířat
 - 41-43-L/51 Rybářství
 - 41-43-L/52 Trenérství dostihových a sportovních koní
 - 41-44-L/51 Zahradnictví
 - 41-45-L/51 Mechanizace zemědělství a lesního hospodářství
 - 41-04-M/01 Rostlinolékařství
 - 41-41-M/01 Agropodnikání
 - 41-42-M/01 Vinohradnictví
 - 41-43-M/01 Rybářství
 - 41-43-M/02 Chovatelství
 - 41-44-M/01 Zahradnictví
 - 41-45-M/01 Mechanizace a služby
 - 41-46-M/01 Lesnictví
- 43 Veterinářství a veterinární prevence**
- 43-41-M/01 Veterinářství
- 53 Zdravotnictví**
- 53-41-H/01 Ošetřovatel
 - 53-41-J/01 Zubní instrumentářka
 - 53-41-L/51 Zdravotnický asistent
 - 53-41-M/01 Zdravotnický asistent
 - 53-41-M/02 Nutriční asistent
 - 53-43-M/01 Laboratorní asistent
 - 53-44-M/01 Ortoticko - protetický technik
 - 53-44-M/03 Asistent zubního technika

- 63 Ekonomika a administrativa**
63-51-J/01 *Obchodní škola*
63-41-M/01 *Ekonomika a podnikání*
63-41-M/02 *Obchodní akademie*
- 64 Podnikání v oborech, odvětví**
64-41-L/51 *Podnikání*
- 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus**
65-51-E/01 *Stravovací a ubytovací služby*
65-51-E/02 *Práce ve stravování*
65-51-H/01 *Kuchař - číšník*
65-41-L/01 *Gastronomie*
65-41-L/51 *Gastronomie*
65-42-M/01 *Hotelnictví*
65-42-M/02 *Cestovní ruch*
- 66 Obchod**
66-51-E/01 *Prodavačské práce*
66-51-H/01 *Prodavač*
66-52-H/01 *Aranžér*
66-53-H/01 *Operátor skladování*
66-41-L/01 *Obchodník*
66-41-L/51 *Obchodník*
66-42-L/51 *Propagace*
66-43-M/01 *Knihkupecké a nakladatelské činnosti*
- 68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost**
68-42-L/51 *Bezpečnostní služby*
68-42-M/01 *Bezpečnostně právní činnost*
68-43-M/01 *Veřejnosprávní činnost*
- 69 Osobní a provozní služby**
69-54-E/01 *Provozní služby*
69-51-H/01 *Kadeřník*
69-53-H/01 *Rekondiční a sportovní masér*
69-41-L/01 *Kosmetické služby*
69-41-L/02 *Masér sportovní a rekondiční*
69-41-L/51 *Masér sportovní a rekondiční*
69-41-L/52 *Vlasová kosmetika*
69-42-M/01 *Oční optik*
- 72 Publicistika, knihovnictví a informatika**
72-41-M/01 *Informační služby*
- 75 Pedagogika, učitelství a sociální péče**
75-41-E/01 *Pečovatelské služby*
75-31-J/01 *Pedagogika pro asistenty ve školství*
75-41-J/01 *Pečovatelské služby*
75-41-L/51 *Sociální činnost*
75-31-M/01 *Předškolní a mimoškolní pedagogika*
75-31-M/02 *Pedagogika pro asistenty ve školství*
75-41-M/01 *Sociální činnost*
- 78 Obecně odborná příprava**
78-62-C/01 *Praktická škola jednoletá*
78-62-C/02 *Praktická škola dvouletá*
78-42-M/01 *Technické lyceum*
78-42-M/02 *Ekonomické lyceum*
78-42-M/03 *Pedagogické lyceum*
78-42-M/04 *Zdravotnické lyceum*
78-42-M/05 *Přírodovědné lyceum*
78-42-M/06 *Kombinované lyceum*
- 82 Umění a užité umění**
82-51-H/01 *Umělecký kovář a zámečnick, pasíř*
82-51-H/02 *Umělecký truhlář a řezbář*
82-51-H/03 *Zlatník a klenotník*
82-51-H/04 *Umělecký keramik*
82-51-H/05 *Vlásenkář a maskér*
82-51-H/06 *Umělecký štukatér*
82-51-H/07 *Umělecký pozlaccovač*
82-51-H/08 *Umělecký sklenář*
82-51-H/09 *Umělecký rytec*
82-44-J/01 *Ladění klavírů a kulturní činnost*
82-48-L/01 *Starožitník*
82-51-L/01 *Uměleckořemeslné zpracování kovů*
82-51-L/02 *Uměleckořemeslné zpracování dřeva*
82-51-L/03 *Uměleckořemeslné zpracování textilu*
82-51-L/04 *Uměleckořemeslné zpracování kamene a keramiky*
82-51-L/05 *Uměleckořemeslné zpracování skla*
82-51-L/06 *Uměleckořemeslná stavba hudebních nástrojů*
82-51-L/51 *Umělecké řemeslné práce*
82-41-M/01 *Užitá malba*
82-41-M/02 *Užitá fotografie a média*
82-41-M/03 *Scénická a výstavní tvorba*
82-41-M/04 *Průmyslový design*
82-41-M/05 *Grafický design*
82-41-M/06 *Výtvarné zpracování kovů a drahých kamenů*
82-41-M/07 *Modelářství a návrhářství oděvů*
82-41-M/08 *Tvorba hraček a herních předmětů*
82-41-M/09 *Modelářství a návrhářství obuvi a módních doplňků*
82-41-M/10 *Řezbářství*
82-41-M/11 *Design interiéru*
82-41-M/12 *Výtvarné zpracování keramiky a porcelánu*
82-41-M/13 *Výtvarné zpracování skla a světelných objektů*
82-41-M/14 *Textilní výtvarnictví*
82-41-M/15 *Tvorba a vzorování bižuterie*
82-41-M/16 *Kamenosochařství*
82-41-M/17 *Multimediální tvorba*
82-41-M/18 *Uměleckořemeslná stavba varhan*
82-42-M/01 *Konzervátorství a restaurátorství*
82-44-M/02 *Ladění klavírů a příbuzných nástrojů*
82-44-P/01 *Hudba*
82-45-P/01 *Zpěv*
82-46-P/01 *Tanec*
82-47-P/01 *Hudebně dramatické umění*

Informační systém o uplatnění absolventů škol na trhu práce

Vítáme Vás v informačním systému ISA+, který Vám nabízí pomoc při hledání vzdělávací a profesní dráhy. Najdete zde všechny školy a obory vzdělávání, informace k přechodu na trh práce i do dalšího vzdělávání. Při výběru povolání Vám pomůže i Profi test nebo prezentace pracovních činností. Velkým přínosem je ISA+ pro žáky se zdravotním postižením i pro ty, kteří mají studijní problémy.

KAM NA ŠKOLU obory, školy a profese

[Výběr podle oboru](#)
[Výběr podle školy](#)
[Výběr podle povolání](#)
[Výběr podle videa](#)
[Výběr podle obrázků](#)
[Profitest](#)

ABSOLVENTI ŠKOL A TRH PRÁCE

[Vzdělávání a volba oboru](#)
[Uplatnění vzdělání](#)
[Požadavky zaměstnavatelů](#)
[Nezaměstnanost](#)
[Zaměstnanost](#)
[Publikace](#)

BEZ BARIÉR až na trh práce

[Volba školy pro žáky se ZP](#)
[Absolventi se ZP a trh práce](#)
[Předčasné odchody ze vzdělávání](#)
[Statistické přehledy](#)

JAK NA TO rady a doporučení

[Jsem na základce](#)
[Jsem na střední](#)
[Jsem už dospělý](#)
[Jsem poradce](#)

Výrazně inovovaný informační systém ISA+ pomáhá **žákům základních škol** při volbě oboru vzdělání a výběru střední školy, **žákům středních škol** při rozhodování o pokračování ve vzdělávání a při přechodu na trh práce, **výchovným-kariérovým poradcům a učitelům** při poskytování kariérového poradenství a výuce témat Úvodu do světa práce, **managementu škol** při úpravách vlastní vzdělávací nabídky a tvorbě školních vzdělávacích programů.

NEJVÝRAZNĚJŠÍ NOVINKY:

- možnost **výběru oborů i školních vzdělávacích programů (ŠVP)**,
- **nové videoukázky** – představují práci v technických profesích i přípravu na ně,
- **profitest** – pomůže žákům základních škol při výběru oblasti vzdělávání,
- **výběr podle obrázků** – poskytuje snadnější orientaci ve vzdělávací nabídce SŠ,
- **bez bariér až na trh práce** – nová sekce věnovaná problematice žáků se zdravotním postižením a tématu předčasných odchodů ze vzdělávání,
- **jak na to - rady a doporučení** – různé užitečné informace pro uživatele systému,
- **syntetické stránky** – obsahují soubor informací ke každé skupině oborů,
- **filtry vzdělávací nabídky** – podle zdravotního postižení, vzdálenosti od bydliště, formy studia, zřizovatele, ŠVP,
- **fulltextové vyhledávání** – najde na ISA+ odkazy související se zadaným výrazem.

O inovaci a obsah systému ISA+ se stará Národní ústav pro vzdělávání v rámci projektu MŠMT **Kariérové poradenství v podmínkách kurikulární reformy (VIP Kariéra II – KP)**, který je financován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

